

Návrh projektu rozvoje ekologického zemědělství na území Místní akční skupiny Bojkovska

Bc. Lenka Boráňová

Diplomová práce
2021

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Bc. Lenka Boráňová
Osobní číslo: M19508
Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: Veřejná správa a regionální rozvoj
Forma studia: Kombinovaná
Téma práce: Návrh projektu rozvoje ekologického zemědělství
na území Místní akční skupiny Bojkovska

Zásady pro vypracování

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Popište ekologické zemědělství, jeho vývoj v rámci EU i ČR, a jeho vztah k rozvoji venkova.
- Představte systém veřejné podpory ekologického zemědělství v EU i ČR, včetně jeho legislativního vymezení a nástrojů podpory v rámci místních akčních skupin.

II. Praktická část

- Proveďte základní fyzicko-geografickou a sociálně-ekonomickou analýzu území Místní akční skupiny Bojkovska.
- Předložte analýzu struktury a prostorového rozmístění ekologického zemědělství na území Místní akční skupiny Bojkovska, jeho vývoj a podporu, spolu s analýzou rozvojových potřeb.
- Navrhněte projekt rozvoje ekologického zemědělství na území Místní akční skupiny Bojkovska a proveďte časovou, finanční a rizikovou analýzu projektu.

Závěr

Rozsah diplomové práce: **cca 70 stran**
Forma zpracování diplomové práce: **Tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- BARTON, A. Gregory. *The Global History of Organic Farming*. 1st edition. New York: Oxford University Press, 2018, 242 s. ISBN 978-0-19-964253-3.
- COPUS, K. Andrew a Philomena DE LIMA. *Territorial Cohesion in Rural Europe: the Relational Turn in Rural Development*. 1st edition. Oxon: Routledge, 2015, 254 s. ISBN 978-0-415-85950-9.
- KONVALINA, Petr. *Organic Farming and Food Production*. 1st edition. Rijeka: Intech, 2012, 189 s. ISBN 978-953-51-0842-9.
- WILLER, Helga, Bernhard SCHLATTER, Jan TRÁVNÍČEK, Laura KEMPER a Julia LERNOUD. *The World of Organic Agriculture Statistics and Emerging Trends 2020*. 21st edition. Rheinbreitbach: Medienhaus Plump, 2020, 337 s. ISBN 978-3-03736-159-7.
- ZAHRADNÍK, Petr. *Kohezní politika Evropské unie*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, 614 s. ISBN 978-80-7400-527-5.

Vedoucí diplomové práce: **RNDr. Pavel Bednář, Ph.D.**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva

Datum zadání diplomové práce: **15. ledna 2021**
Termín odevzdání diplomové práce: **20. dubna 2021**

L.S.

doc. Ing. David Tuček, Ph.D.
děkan

RNDr. Pavel Bednář, Ph.D.
ředitel ústavu

Ve Zlíně dne 15. ledna 2021

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s přípoštěním tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 4.6.2021

Jméno a příjmení: KENKA BORAŇOVÁ

.....
podpis diplomanta

ABSTRAKT

Problematika ekologického zemědělství je jedním z důležitých aspektů přispívajících k ochraně životního prostředí a má mnoho pozitivních vlivů i na biodiverzitu či krajínotvorbu. Hlavním cílem této práce je navrhnout projekt na podporu ekologického zemědělství v rámci Místní akční skupiny Bojkovska. K dosažení tohoto cíle bylo v této práci využito analýzy rozvojových potřeb na základě uskutečněných rozhovorů s ekologickými zemědělci. Výskyt ekologického zemědělství na území Místní akční skupiny Bojkovska je nadprůměrný a je za potřebí nabízet těmto subjektům veřejnou podporu k rozvoji jejich činností. Návrh projektu rozvoje ekologického zemědělství byl vytvořen pro ZS Pitín, a.s. na nákup lisu na kulaté balíky, jenž modernizuje zemědělskou techniku v této společnosti a je nezbytným prvkem pro její zemědělskou činnost.

Klíčová slova: ekologické zemědělství, místní akční skupina, rozvoj venkova, projekt

ABSTRACT

The issue of organic farming is one of the important aspects contributing to environmental protection and has many positive effects on biodiversity and landscaping. The main aim of this work is to design a project to support organic farming within the Bojkovice Local Action Group. To achieve this aim, the analysis of development needs was used in this work based on interviews with organic farmers. The occurrence of organic farming in the territory of the Bojkovice Local Action Group is above average and it is necessary to offer to these entities public support for the development of their activities. The project for the development of organic farming was created for ZS Pitín, a.s. to purchase a round baler, which modernizes the agricultural technology in this company and is an essential element for its agricultural activity.

Keywords: organic farming, local action group, rural development, project

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu mé diplomové práce, panu RNDr. Pavlu Bednářovi, Ph.D., za jeho vedení, rady, tipy či za jeho vstřícný přístup. Dále chci poděkovat Místní akční skupině Bojkovska za poskytnutí informací a rad, taktéž dotázaným subjektům za poskytnuté rozhovory.

Díky patří i mé rodině za jejich neustálou podporu při mém studiu.

„Největším plodem studia a plným úspěchem práce je schopnost improvizovat.“

Marcus Fabius Quintilianus

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	9
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ VČETNĚ GLOBÁLNÍHO POHLEDU	13
1.1 CÍLE EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ.....	16
1.2 GLOBÁLNÍ ROZVOJ EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ.....	17
2 EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ A EU	19
2.1 VÝVOJ A SOUČASNÝ STAV EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ V EVROPĚ A EU.....	20
2.1.1 Import ekologických produktů do EU.....	21
2.1.2 Budoucnost ekologického zemědělství v EU.....	22
2.2 LEGISLATIVNÍ VYMEZENÍ EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ V EU.....	23
2.3 VEŘEJNÁ PODPORA EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ V EU.....	24
2.3.1 Nástroje podpory v rámci místních akčních skupin.....	25
3 EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ A ČR	27
3.1 REGISTRACE EKOLOGICKÝCH PODNIKATELŮ V ČR.....	27
3.2 VÝVOJ EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ V ČR.....	29
3.2.1 Současný stav ekologického zemědělství v ČR.....	31
3.2.2 Import a export ekologických produktů z/do ČR.....	34
3.2.3 Budoucnost ekologického zemědělství v ČR.....	34
3.3 LEGISLATIVNÍ VYMEZENÍ EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ V ČR.....	35
3.4 VEŘEJNÁ PODPORA EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ V ČR.....	36
3.5 VZTAH EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ K ROZVOJI VENKOVA ČR.....	37
3.5.1 Místní akční skupiny ve vztahu rozvoje venkova v ČR.....	38
II PRAKTICKÁ ČÁST	40
4 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA MAS BOJKOVSKA	41
4.1 POLOHA MAS BOJKOVSKA.....	41
4.2 FYZICKO-GEOGRAFICKÁ CHARAKTERISTIKA MAS BOJKOVSKA.....	43
4.2.1 Půdní profil MAS Bojkovska.....	43
4.2.2 Energie, klima a vodstvo na území MAS Bojkovska.....	44
4.2.3 Kvalita životního prostředí a potenciály krajiny na území MAS Bojkovska.....	45
4.3 SOCIÁLNĚ-EKONOMICKÁ CHARAKTERISTIKA MAS BOJKOVSKA.....	46
4.3.1 Obyvatelstvo na území MAS Bojkovska.....	46
4.3.2 Zaměstnanost na území MAS Bojkovska.....	48
4.3.3 Cestovní ruch – významné turistické cíle na území MAS Bojkovska.....	50

5	ANALÝZA EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ NA ÚZEMÍ MAS BOJKOVSKA.....	53
5.1	VEŘEJNÁ PODPORA EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ V RÁMCI MAS BOJKOVSKA	55
5.2	ANALÝZA ROZVOJOVÝCH POTŘEB EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ	57
5.2.1	Výsledky rozhovoru s MAS Bojkovska.....	57
5.2.2	Výsledky rozhovoru s CHKO Bílé Karpaty.....	58
5.2.3	Výsledky rozhovorů s ekologickými zemědělci	59
5.2.4	Dopady současné epidemiologické situace COVID-19	59
6	NÁVRH PROJEKTU ROZVOJE EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ NA ÚZEMÍ MAS BOJKOVSKA.....	61
6.1	POPIS PROJEKTU	61
6.1.1	Místo realizace projektu	61
6.1.2	Cíl projektu.....	62
6.1.3	Technické požadavky na nový lis	62
6.2	ČASOVÁ ANALÝZA PROJEKTU.....	63
6.3	FINANCOVÁNÍ PROJEKTU	64
6.4	RIZIKOVÁ ANALÝZA PROJEKTU	66
	ZÁVĚR	68
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	70
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	77
	SEZNAM OBRÁZKŮ	79
	SEZNAM TABULEK.....	80
	SEZNAM PŘÍLOH.....	81

ÚVOD

Celosvětové mínění o potřebě zachovat, chránit a eliminovat dopady na životní prostředí se v posledních letech stává nedílnou součástí každodenního života. Jednou z možností, jak chránit životní prostředí, zachovat biodiverzitu a krajinný ráz, je přechod na ekologické zemědělství. Negativní dopady intenzivního zemědělství jsou již snadno prokazatelné, ekologické zemědělství má naopak plno pozitivních dopadů. Díky této metodě je půda obhospodařována bez umělých anorganických látek, dbá se na potřeby samotné půdy např. střídáním pěstovaných plodin, nedochází k upravování krajiny dle potřeb zemědělství a v případě rostlinné výroby je nejdůležitější welfare zvířat. I když má ekologické zemědělství přísné regulace, jeho výskyt má pro dané území vysoce pozitivní a znatelný vliv. Přísné regulace i kontrolní systém ekologického zemědělství vyvažuje intenzivní podpora, kdy významností ekologického zemědělství si je vědoma Evropská unie, jež udává hlavní pravidla a zastřešuje důležitou dotační podporu tohoto odvětví. Počet ekologicky hospodařících zemědělců na území Místní akční skupiny Bojkovska je vysoký, je tedy potřebné zajistit možnost podpory pro všechny tyto subjekty.

Ekologické zemědělství má i vícero pozitivních vlivů na dané území, primárně z hlediska rozvoje venkova. Například vytváření pracovních míst na ekofarmách má sociální či ekonomický vliv, primární je však vliv výskytu ekologického zemědělství na cestovní ruch. V této oblasti se neustále rozvíjí pojmy jako ekoagroturistika či ekoturistika, které se vyznačují trávením volného času v prostředí ekologického zemědělství či v chráněné přírodě. Tyto způsoby trávení volného času se stávají velmi populární na území České republiky a přináší potřebné povědomí společnosti o ekologickém zemědělství.

První část této práce je zaměřena na teoretické poznatky o ekologickém zemědělství, jeho cíle, vývoj i současný stav, legislativní vymezení či veřejnou podporu, konkrétně v Evropské unii i v České republice. Popsán je zde i vztah ekologického zemědělství k rozvoji venkova. Praktická část diplomové práce se zabývá základní fyzicko-geografickou a sociálně-ekonomickou analýzou území Místní akční skupiny Bojkovska. Dále je provedena analýza současného stavu ekologického zemědělství na řešeném území spolu s veřejnou podporou v rámci místní akční skupiny v programovém období 2014-2020. Analýza rozvojových potřeb ekologického zemědělství vznikla na základě uskutečněných rozhovorů se zástupci MAS Bojkovska, CHKO Bílé Karpaty a ekologickými zemědělci. Hlavním cílem práce je vytvořit návrh projektu rozvoje ekologického zemědělství na území Místní akční skupiny Bojkovska.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Předložená diplomová práce si klade za hlavní cíl vytvořit návrh projektu rozvoje ekologického zemědělství na území Místní akční skupiny Bojkovska včetně jeho popisu a stanovení možností financování či časové a rizikové analýzy. Práce představuje i několik dalších dílčích cílů:

Prvním dílčím cílem je představení problematiky ekologického zemědělství a jeho teoretických poznatků, popis vývoje i současného stavu v EU i v ČR, a nakonec jeho vztahu k rozvoji venkova.

Další dílčí cíl popisuje systém veřejné podpory ekologického zemědělství v EU i v ČR spolu s legislativním vymezením a nástrojů podpory v rámci místních akčních skupin, které mohou podpořit ekologické zemědělství v mnoha oblastech.

Třetím cílem práce je provést základní fyzicko-geografickou a sociálně-ekonomickou analýzu na území Místní akční skupiny Bojkovska, zaměřené např. na kvalitu životního prostředí, energii a klimatické podmínky řešeného území či na obyvatelstvo, bezpečnost na území či na stavu bydlení.

Posledním dílčím cílem práce je analyzovat současný stav ekologického zemědělství na území MAS Bojkovska, jeho podporu v rámci místní akční skupiny, a nakonec provést analýzu rozvojových potřeb na základě rozhovorů. Na základě analýzy rozvojových potřeb je stanoven hlavní cíl této práce, a to návrh projektu rozvoje ekologického zemědělství.

Při zpracování diplomové práce a naplnění cílů práce bude využito následujících metod:

V teoretické části práce je využita literární rešerše neboli soupis literatury k vybranému tématu zahrnující prozkoumání dostupných informačních zdrojů a následně shromáždění a prostudování relevantní literatury se stanovením uceleného přehledu o dané problematice. (Co je rešerše, ©2020)

V praktické části je využito několik analýz, v první části fyzicko-geografická a sociálně-ekonomická, které popisují řešené území dle dostupných dat (nejčastěji z ČSÚ, SLDB). V další části je provedena analýza rozvojových potřeb z primárních dat na základě standardizovaných rozhovorů s otevřenými otázkami se subjekty Místní akční skupiny Bojkovska a CHKO Bílé Karpaty. Na základě analýzy rozvojových potřeb bude vytvořen návrh projektu pro rozvoj ekologického zemědělství na řešeném území.

V poslední části při zpracování návrhu projektu rozvoje ekologického zemědělství je využito následujících metod:

Časová analýza, jež určuje celkovou dobu trvání projektu pomocí určení časové náročnosti jednotlivých činností projektu. Díky tomu může být projekt naplánován tak, aby byl jeho cíl naplněn v potřebných termínech.

Riziková analýza identifikuje jednotlivá rizika projektu a určuje, s jakou pravděpodobností riziko může nastat a jaký dopad bude jednotlivé riziko mít na naplnění cíle projektu na daných škálách. Nejlepší variantou k hladké realizaci projektu je vyhnout se rizikům, každému identifikovanému riziku lze tedy předejít jeho správně určenou eliminací. (Analýza rizik, ©2014-2021) Pro účely této diplomové práce jsou v návrhu projektu identifikovány cíle v přípravné, realizační a provozní fázi projektu.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ VČETNĚ GLOBÁLNÍHO POHLEDU

Ekologické zemědělství je šetrným typem zemědělství, které v posledních letech zažilo velký „boom“ mezi zemědělci v České republice i po celém světě. Z velké části je tomu i díky nynější době, která se čím dál více orientuje na ekologii a přírodu. Rozvoj ekologického zemědělství v ČR byl z velké části podpořen i přímo státem, který zajišťoval informovanost o tomto typu zemědělství skrze publikace, vědecké články či informativní a propagační akce. (Dlouhý a Urban, 2011, s. 2)

Reddy (2010, s. 344) definuje ekologické zemědělství je definováno jako holistický (celostní) systém řízení výroby s prokázaným kladným vlivem na agroekosystém spolu s biologickou rozmanitostí, biologickými cykly či biologické aktivity půdy. EZ primárně používá vlastní či místní vstupy a omezuje tak vstupy mimo farmu na minimum při využití biologických a mechanických metod. EZ podporuje biologické procesy bez užití anorganických prostředků a je vysoce produktivní a udržitelné. Na pojem udržitelné zemědělství navazují Milestad a Darnhofer (2003, s. 83-84) tím, že nelze na EZ pohlížet jako na soubor praktik, které je třeba zafixovat v čase a prostoru, ale musí zahrnovat jejich schopnost zvládat změny. Snahy o zachycení konceptu udržitelného zemědělství, definování cílů a opatření a o stanovení praktického použití nezdůrazňují dynamický aspekt tohoto zemědělství, kdy je nutno se také zabývat změnami, vývojem či adaptací.

Dabbert, Haring a Zanolli (2004, s. 3-4) popisují, že systém ekologické produkce je navržen tak, aby: udržoval dlouhodobou úrodnost půdy, recykloval zbytky rostlinného i živočišného původu za účelem navrácení živin do půdy, spoléhal na obnovitelné zdroje, minimalizoval všechny formy znečištění, které jsou důsledkem tradičních zemědělských postupů či zachovával organickou integritu a životní vlastnosti produktů. K rozvoji systému ekologické produkce napomáhá dle Dlouhého a Urbana (2011, s. 2-3) zvyšující se informovanost samotných spotřebitelů o špatném vlivu tradičního (konvenčního) zemědělství na půdu a celkově životní prostředí. Jedním z těchto vlivů jsou např. závislost na neobnovitelných zdrojích fosforu a draslíku, vyplavování živin, znečišťování vody, eroze půdy, nadměrné využití léčiv ve zvířecích chovech či kontaminace potravin. Hlavním problémem současného zemědělství je také fakt, že není trvale udržitelné, jelikož do něj vstupují konečné zdroje, na kterých je tento typ zemědělství závislý.

Ekologické zemědělství patří mezi moderní formu zemědělství s počátkem ve 20. století, stojící na základním principu trvalé udržitelnosti, produkci zdravých a kvalitních potravin na základě nejnovějších vědeckých výzkumů a poznatků v kombinaci s historicky ověřenými metody zemědělství. EZ představuje budoucnost zemědělské výroby a již nyní je vnímáno jako náhrada současného zemědělství. (Ekologické zemědělství, ©2009-2021)

Mezi hlavní benefity EZ patří vyhnutí se jakýchkoliv umělých hnojiv, chemických přípravků, hormonů či různých přípravků podporující urychlený růst potravin či zvířat. EZ je zaměřeno především na kvalitu produkce, dodržování etiky při chovu zvířat či zachování a ochranu životního prostředí a biodiverzity. Novodobým benefitem EZ je i udržitelnost v oblasti zaměstnanosti v zemědělství či na venkově, což přispívá zaostalejším regionům i z hlediska rozvoje cestovního ruchu a turismu, ekologické farmy se stávají čím dál více atraktivními pro turisty. (Ekologické zemědělství, ©2015)

Dle Konvaliny (2012, s. 1) není EZ návratem ke starému tradičnímu zemědělství, ovšem některé z metod právě tradičního zemědělství jsou stále užitečné i pro dnešní využití na ekologické úrovni. Jejich kombinace s moderními vědeckými znalostmi vytváří základy EZ, díky nimž ekologičtí farmáři tvoří rovnováhu mezi přírodou a zemědělstvím, ve které plodiny a zvířata kvalitně rostou bez užití chemických látek či neobnovitelných zdrojů. Tradiční zemědělství vedlo ke vzniku přírodní nerovnováhy, přesycenosti trhu s jídlem či ke zhoršení kvality jídla a jeho nutričních hodnot v důsledku užívání chemie při jeho produkci. V EZ je povoleno užívat pouze malé množství „přísad“, a to pouze přírodního původu.

Moudrý (2007, s. 14) charakterizuje konvenční (tj. systém hospodaření převládající v průmyslově vyspělých zemích, charakteristický vysokou intenzitou hospodaření a užitím neobnovitelných a chemických zdrojů za účelem maximalizace produkce) a ekologické zemědělství ve vztahu člověk – příroda následovně:

Konvenční:

- Antropocentrismus (sebestřednost)
- Převaha nad přírodou
- Žádná zodpovědnost vůči přírodě
- Příroda = zdroj surovin
- Exploatace (využití) přírody

Ekologické:

- Člověk jako součást přírody
- Soulad s přírodou
- Etická a morální zodpovědnost
- Vlastní přirozená hodnota přírody
- Ochrana přírody

Ekologické zemědělství je součástí právního systému Evropské unie i ČR jako moderní způsob hospodaření, jenž respektuje přirozené koloběhy, spjitosti i spontánní rytmy přírody. Odvětví EZ, které splňuje platnou legislativu ohledně ekologického zemědělství, se nazývá biologicky-dynamické zemědělství. Produkty tohoto odvětví se označují jako biopotraviny. Mezi rozdíly tohoto odvětví od EZ patří používání speciálních preparátů a homeopatik k usměrnění chorob a škůdců plodin, vnímání farem jako samostatný organismus či obhospodařování půdy dle kosmických rytmů. (PRO-BIO LIGA, 2010, s. 8-9)

Kvalitní a ničím nenarušená půda je hlavním prvkem EZ, na níž se střídavě pěstují různé druhy plodin, což napomáhá i biologické rovnováze okolní krajiny. Úrodnost těchto půd se udržuje pomocí organického či zeleného hnojení nebo právě šetrnou péčí o tyto půdy. Ekologické farmy zaměřující se i na chov zvířete taktéž dodržují postupy neohrožující životní prostředí, např. krmení z větší části pouze z vlastní produkce farmy, volný, neutlačovaný pastvinový chov, zákaz použití růstových hormonů či genetických úprav. (Ekologické zemědělství, ©2015)

Produktem EZ je tzv. bioprodukt ať už rostlinného či živočišného původu, jenž se dále používá k výrobě biopotravin. Při výrobě biopotravin se zemědělci řídí platnou legislativou a používají pouze schválené množství přídavných či pomocných látek a surovin, jež nejsou produktem ekologického zemědělství. Tyto biopotraviny musí být následně ověřeny pomocí osvědčení o původu. Moudrý (2007, s. 26)

Konvalina (2012, s. 65-66, 69) tvrdí, že regulace určující podmínky produkce biopotravin a chovu zvířat jsou velmi přísné, což zaručuje vysokou kvalitu těchto produktů. S povolením použití pouze několika přísad na přírodní bázi je možné vypěstovat či chovat zdravotně nezávadné přirozeně rostoucí produkty pro lidské zdraví. Pro posouzení kvality bioproduktů je přístupováno k holistickému modelu, který posuzuje technologickou, nutriční, biologickou, smyslovou hodnotu a etické indikátory. Ke zkoumání kvality bioproduktů je využíváno mnoho metod a analýz, např. měření známého výskytu pesticidů v různých typech zemědělství ukázalo, že v bioproduktech je třikrát méně pesticidů než v produktech z tradičního konvenčního zemědělství.

Aby bylo značně rozeznatelné, které produkty jsou ekologické či bio, používá se specifické značení, jehož podmínky musí dané produkty splňovat. Pokud produkty splňují dané požadavky, je možné je certifikovat, což zaručuje šetrnost k životnímu prostředí v každém cyklu výroby jednotlivého produktu. V ČR se např. používá národní ekoznačka Ekologicky

šetrný výrobek (vydává Ministerstvo životního prostředí) či Ekologicky šetrná služba. Na úrovni EU existuje logo Eurokvětinka. Bioprodukty či biopotraviny jsou značeny národní bioznačkou (zelená zebra), vedle níž musí čeští výrobci či distributoři na obalech uvádět i evropskou bioznačku (zelený list z hvězdiček). Evropská bioznačka je povinná pro všechny bioprodukty či biopotraviny vyrobené v EU. Země původu potraviny či produktu je taktéž povinným údajem na obalech. (Ekoznačení výrobků, ©2021)

Téměř všechny definice ekologického zemědělství mají identické sdělení, tedy to, že ekologické zemědělství je nový a ze současného pohledu „ten správný“ způsob, jak hospodařit a pěstovat plodiny. EZ funguje na základě holistického přístupu, což znamená, že celek je důležitější než jednotlivé části a lze jej tedy vysvětlit pouze zkoumáním celku. Jestliže se globální postoj v této době orientuje především na ochranu planety, ŽP a klimatu, rapidní růst EZ v posledních letech tomu jen nasvědčuje. Změna chování a chápání spotřebitelů je taktéž prioritním faktorem tohoto vývoje, kdy kvalita a „čistota“ potravin začíná patřit mezi důležité rozhodování při jejich koupi. Pro tuto práci je primární, že ekologické zemědělství produkuje zdravé a kvalitní produkty bez přidaných anorganických látek, které rostou přirozeným způsobem, a také to, že výrazně a prokazatelně zlepšuje životní prostředí, půdu a hodnotně podporuje rozvoj venkova v mnoha oblastech.

1.1 Cíle ekologického zemědělství

Ekologická produkce plní dvojí společenskou roli tím, že zajišťuje specifický trh s ekologickými produkty a přináší veřejně dostupné statky přispívající k ochraně ŽP, zvířat či k rozvoji venkova. Plní tak funkci ekologickou, ekonomickou a sociální. Hlavním úkolem je pozitivně přispívat k řešení mnoha současných problémů v problematice ŽP či krajiny. (Ministerstvo zemědělství, 2016, s. 6) Tyto problémy konkrétněji definuje Moudrý (2007, s. 27) a uvádí tak hlavní cíle EZ:

- Zachování a zkvalitnění půdní úrodnosti
- Ochrana genofondu a biodiverzity
- Udržení krajinných prvků a jejich harmonizace
- Zachování vody v krajině, ochrana před znečištěním
- Zaměření se na obnovitelné zdroje
- Zabránění použití nepřírodních látek v agrosystému

- Kvalita a čerstvost potravin a surovin
- Rovnováha mezi všemi organismy včetně člověka

Prioritou EZ je omezit dopad na životní prostředí, což je i prioritou nařízení Evropské unie, které udává ucelená pravidla pro produkci potravin a surovin v rámci celé EU. Toto nařízení a další legislativa tak zajišťují spravedlivý trh pro všechny subjekty pracující s ekologickými produkty či surovinami. (Ekologické zemědělství – stručný přehled, ©2021)

1.2 Globální rozvoj ekologického zemědělství

Rozvoj dnešní podoby ekologického zemědělství se v minulosti podílel na základě několika důležitých směrů organického zemědělství:

- Přírodní zemědělství – vznik na počátku 20. století, spojeno s vegetariánstvím
- Biodynamické zemědělství – zakladatelem R. Steiner v 30. letech 20. století
- Organicko-biologické zemědělství – primárně ve Švýcarsku, 40. léta 20. století
- Organické zemědělství – zakladatelem A. Howard, 30. léta 20. století
- Biologické zemědělství v německy mluvících zemích – 50. a 60. léta 20. století
- Biologické zemědělství ve francouzsky mluvících zemích – 50. a 60. léta 20. století

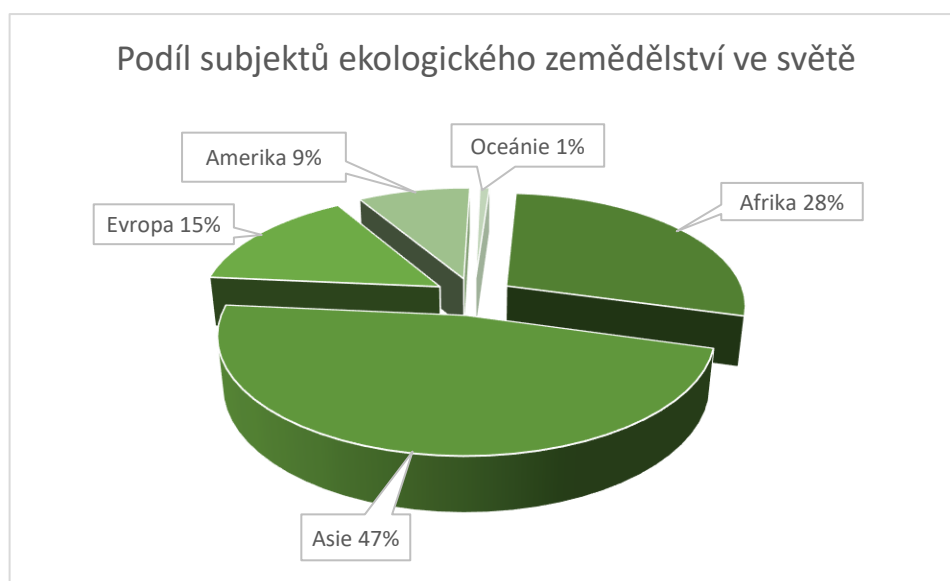
Od těchto metod se v průběhu let postupně začalo opouštět, a nakonec jejich základy a metody splynuly v jednu, která je dnes známá jako ucelené Ekologické zemědělství. (Urban a Šarapatka, 2003, s. 30-33)

Vývoj ekologického zemědělství probíhal doposud po celém světě s rostoucím trendem, v roce 1999 bylo evidováno pouze 11 000 tis ha ekologické půdy celosvětově, v roce 2018 to bylo již přes 71 500 tis ha. Na základě tabulky č. 1 je patrné, že enormní nárůst ekologicky obhospodařované půdy za posledních 10 let můžeme sledovat v Oceánii, kde došlo k téměř 200 % rozšíření ekologicky obhospodařované půdy, na druhém místě je Afrika s růstem o 100 %. Na celém světě došlo k necelému 100 % nárůstu této půdy. V Evropě se za posledních 10 let rozšířila půda o necelých 70 %, pomaleji se rozšířila pouze v Americe, ovšem stále je Evropa na druhém místě v celkové rozloze ekologicky obhospodařované půdy ihned po Oceánii.

Tabulka 1 – Rozvoj plochy ekologické půdy ve světě dle světových makroregionů

Světový makroregion	Ekologická půda rok 2017 (v tis. ha)	Ekologická půda rok 2018 (v tis. ha)	Roční nárůst (v tis. ha, v %)	Nárůst za 10 let (v tis. ha, v %)
Afrika	1 200	2 004	4 (0,2 %)	1 004 (100,4 %)
Asie	6 002	6 540	535 (8,9 %)	2 960 (82,6 %)
Evropa	14 400	15 640	1 253 (8,7 %)	6 410 (69,4 %)
Amerika	11 220	11 340	125 (3,7 %)	1 031 (30,3 %)
Oceánie	35 900	36 000	105 (0,3 %)	23 850 (196,2 %)
Svět celkem	69 500	71 514	2 022 (2,9 %)	35 244 (97,2 %)

Zdroj: vlastní zpracování dle Willer et al., 2020, s. 45

Obrázek 1 – Podíl subjektů ekologického zemědělství v makroregionech světa (vlastní zpracování dle Willer et al., 2020, s. 58)

2 EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ A EU

Na začátku 20. století se začaly postupně měnit způsoby tradičního zemědělství díky prvním reakcím předchůdců ekologických zemědělců na škodlivé účinky tradičního zemědělství, primárně vznikající s rozvojem biochemie či vznikem nových technologií. První myšlenky se začali rozvíjet v Indii a v Západní Evropě. Za hlavního zakladatele EZ se považuje botanik, Sir Albert Howard, který strávil podstatnou část své profesní a vědecké kariéry v Indii. Mezi další zakladatele patří Rudolf Steiner, jenž se zaměřil na biodynamické zemědělství. Na začátku 20. století se začaly spojovat lidé zajímající se o životní prostředí s plánem vytvořit hnutí zaměřené na obnovu úrodnosti půdy, lidského zdraví i celkově přírody. Na základě individuálních snah o změnu v zemědělství nebylo možné něco dosáhnout, proto vzniklo několik propojených „spolků“, kteří zajistili povědomí o nových způsobem zemědělství, které jsou šetrnější k planetě, zvířatům i lidem. Toto povědomí se postupně rozšiřovalo k široké veřejnosti, což vedlo k mnoha individuálním akcím, sociálním hnutím či úpravě legislativy. Ucelený postoj k EZ vznikl mezi lety 1920-1930 díky německé asociaci Natural Farming and Back-to-the-Land Association, kdy rostla touha po „lčeni“ všech aspektů života zničených první světovou válkou. (Barton, 2018, s. 1-19)

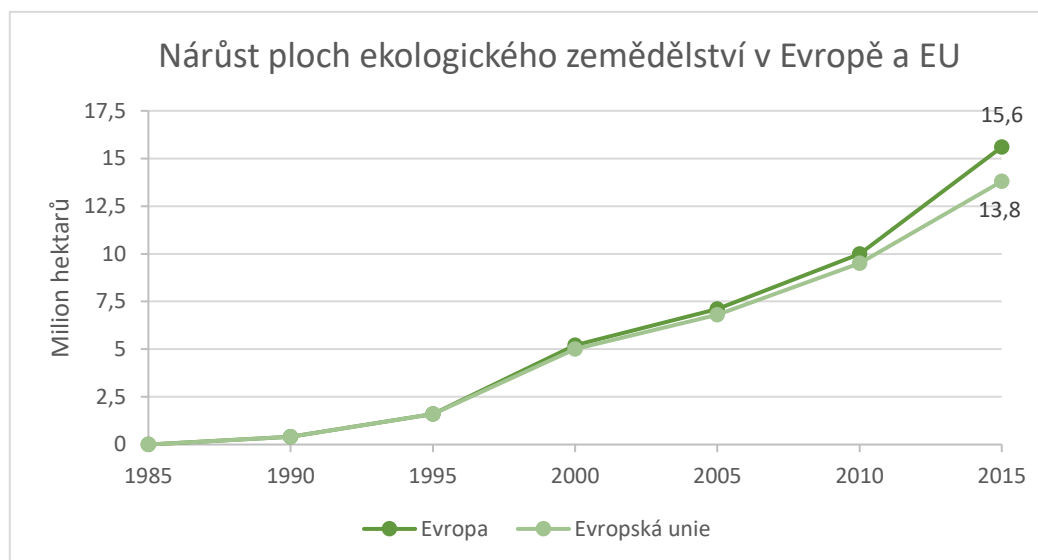
Po druhé světové válce pokračovaly snahy o prosazení EZ v rámci EU. Mezi lety 1950-1960 bylo EZ nazýváno biologické zemědělství. Po roce 1980 byly opět povoleny klíčové životní principy jako vegetariánství, farmaření bez zvířat, recyklace organického odpadu, a tak se hnutí podporující EZ dostalo do popředí a přijetí ze strany korporátních, vládních a zemědělských institucí, jejichž stoupenci často bojovali proti tomuto typu zemědělství. Významným milníkem byl i vznik mezinárodní federace IFOAM (International Federation of Organic Agriculture Movements – Mezinárodní federace sdružení za organické zemědělství) v 70. letech 20. století. Díky této organizaci bylo EZ oficiálně uznáno v EU a v roce 1991 vzniklo nařízení Rady EHS č. 2092/91 o ekologickém zemědělství a označování zemědělských produktů a potravin. Toto nařízení bylo prvním právním předpisem, jež popisoval metody EZ, certifikaci a označování produktů či samotnou kontrolu těchto metod. V následujících letech se EZ nadále rozšiřovalo díky podpůrným programům, které byli nově vytvořeny právě pro EZ, a také díky rostoucí poptávce po bio produktech. (Lockeretz, 2007, s. 9-24)

2.1 Vývoj a současný stav ekologického zemědělství v Evropě a EU

Z důvodu zvyšujícího zájmu o EZ a ochranu přírody, rostl i počet zemí, kde se hospodaří ekologicky. Na přelomu 19. a 20. století ekologicky hospodařilo přes 100 zemí celého světa, v roce 2018 se jednalo již o 186 zemí. Objem peněz z trhů s ekologickými výrobky činil v roce 1999 15,1 mld EUR, v roce 2018 se tato částka vyšplhala na 96,7 mld EUR a na druhém místě v žebříčku se nachází Německo s 10,9 mld EUR, třetí místo patří Francii s 9,1 mld EUR. Co se týče spotřeby na obyvatele, její průměr činí 12,8 EUR/obyv., nejvyšší hodnoty dosahuje Švýcarsko a Dánsko (obě země 312 EUR), třetí místo zaujímá Švédsko s 231 EUR. Počet zemí, které nějakým způsobem právně regulují pravidla EZ, činil v roce 2018 103, což je necelých 60 % všech zemí, které hospodaří i ekologicky. Podíl ekologicky obhospodařované půdy v Evropské unie tvoří 7,7 % na celkové zemědělské půdě světa. (Willer et al., 2020, s. 19-22)

Současný stav ekologického zemědělství v EU shrnují následující fakta dle Willer et al., (2020, s. 216) (pojem Evropa zde zahrnuje mimo státy EU také Turecko, Ruskou federaci, Ukrajinu, Švýcarsko, Norsko, Island, Srbsko, Moldávii, Lucembursko, Černou Horu, Severní Makedonii, Bělorusko, Lichtenštejnsko, Bosnu a Hercegovinu, Albánii, Faerské ostrovy, Normandské ostrovy, Kosovo a Andorru. Spojené království je uváděno jako součást EU):

- Celková rozloha ekologické půdy: 15 600 tis ha (2. místo mezi kontinenty), Celková rozloha připadající na EU: 13 800 tis ha. Největší rozlohu mají státy Španělsko (2 200 tis ha), Francie a Itálie (obě 2 000 tis ha). ČR se nachází na 9. místě v rámci celé Evropy s rozlohou 539 ha, pouze v EU se nachází na 7. místě.
- Největší podíl na celkové rozloze ekologické půdy v EU mají státy Rakousko (24,7 %) a Estonsko (21,6 %). České republice patří 7. místo s 12,8 %.
- Počet výrobců produktů EZ v rámci celé Evropy je 418 610, v EU je to 327 222. Počet zpracovatelů produktů EZ je 75 569, v EU 71 960. Největší výrobci v rámci EU jsou na druhém místě Itálie (69 317) a na třetím místě Francie (41 632).
- Objem peněz z maloobchodního ekologického prodeje činí 40,7 mld. EUR, čistě pro EU činí tento objem 37,4 mld. EUR. Nejvyšší hodnoty z maloobchodního prodeje dosahují v Německu (1. místo, 10,9 mld. EUR), Francii (2. místo, 9,1 mld. EUR) a Itálii (3. místo, 3,5 mld. EUR).

Obrázek 2 – Nárůst ploch ekologického zemědělství v Evropě a EU v letech 1985-2015 (vlastní zpracování dle Willer et al., 2020, s. 233)

Pěstování ekologických plodin můžeme rozdělit na pěstování orných plodin a trvalých plodin. Dvě třetiny celkové ekologické půdy v Evropě se nyní využívají k pěstování orných plodin (v EU tvoří 6 100 tis. ha), především k produkci obilovin a zeleného krmiva. Nejúspěšnější plodinou jsou luštěniny, které se v EU pěstují asi na jedné pětině celkové plochy užívaných pro suché orné plodiny. Pěstování zeleniny není zas až tak významným prvkem, rozloha určená k jejímu pěstování je přes 170 tisíc ha. Největším pěstitelem zeleniny jsou Itálie, Francie a Španělsko. Co se týče trvalých plodin v EU, rozloha pro jejich pěstování činí 1 460 tis. ha. Mezi trvalé plodiny patří ovoce, ořechy, olivy či tropické ovoce. Největší rozlohu (1/3 z celkové půdy pro trvalé plodiny) pro pěstování mají olivy, hrozny pak tvoří další poměrně velkou část (1/5). (Willer et al., 2020, s. 238-240)

Chov zvířat v rámci EZ není tak rozšířený v EU, jako je tomu u pěstování plodin. Nejvíce se chová drůbež (přes 53 mil. ks), dále ovcí (přes 5,7 mil. ks), skotu (přes 4,6 mil. ks) a nejméně prasat (přes 1,3 mil. ks). Největší nárůst mezi lety 2009-2018 nastal u drůbeže (128 %), což je možné přisuzovat zvýšené poptávce po vejcích. Největším chovatelem skotu je Německo, Francie a Rakousko. Česká republika patří mezi největší chovatele ovcí a skotu z hlediska podílu na celkovém chovu v EU, tato hodnota dosahuje 42,6 % u ovcí a 19,4 % u skotu. (Willer et al., 2020, s. 241-242)

2.1.1 Import ekologických produktů do EU

Trh s ekologickými produkty v Evropské unii obsahuje nejen domácí vyrobené produkty, ale také značnou část dovezených produktů, které jsou pro trh v EU velmi klíčové. V roce

2018 došlo k importu 3,3 milionu tun ekologických produktů do EU, kdy nejvyšší procento dovezených produktů představuje tropické ovoce, oříšky či koření – celkem 24,4 % celkového importu. Největším dovozcem do EU je Čína, jejíž import tvoří 12,7 % - přes 415 tisíc tun ekologických produktů. Dalšími významnými dovozci jsou Ekvádor, Dominikánská republika, Ukrajina či Turecko. (Willer et al., 2020, s. 22-23)

Za účelem zkvalitnění sledovatelnosti importovaných ekologických produktů do zemí EU a omezení podvodů musí všechny zásilky ze zemí mimo EU (neplatí pro Švýcarsko a EHS) získat osvědčení o kontrole (Certificate of Inspection – COI). Pro jeho získání je nutné dodržovat právní předpisy EU, vydává ho kontrolní orgán vývozce, který je uznaný EU či zemí uznanou EU. V roce 2017 dostat tento certifikát elektronickou formu, což umožňuje snáze získávat potřebná data ohledně dovážených produktů. (Certificate Of Inspection (COI), ©2021)

2.1.2 Budoucnost ekologického zemědělství v EU

Jelikož dochází k narůstajícímu zájmu o EZ v celé EU, reakcí na tuto skutečnost je úprava či vytvoření několika právních předpisů, které vzejdou v platnost v roce 2022. Součástí těchto úprav jsou i pravidelné konzultace s ekologickými zástupci či širokou veřejností. Cíle této úpravy vedou především ke:

- Zvýšení důvěry v EZ spotřebitelů na základě zlepšení kontrolního systému
- Usnadnění přechodu malých zemědělcům na EZ novými pravidly
- Zavedení nových pravidel pro dovážení ekologických produktů či surovin, aby odpovídali normám pro produkty a suroviny vyrobené v EU
- Ukotvení přístupu zajišťující snížení rizika náhodné kontaminace pesticidy
- Rozšíření skupin produktů umožňující je ekologicky pěstovat

Pro přizpůsobení se těmto změnám vyšel Akční plán EU pro budoucnost ekologického zemědělství, který obsahuje mnoho doporučení pro subjekty EZ. (Budoucnost ekologického zemědělství, ©2021)

Dle Evropské komise se předpokládá růst nabídky EU v oblasti ekologických produktů díky neustále rostoucí poptávce po těchto produktech, pouze však v krátkodobém hledisku. Z hlediska dlouhodobějšího však hrozí zpomalení ekologické produkce z důvodu

objevování dalších alternativ v hospodářství šetrných k životnímu prostředí. (Willer et al., 2020, s. 218)

2.2 Legislativní vymezení ekologického zemědělství v EU

První směrnice upravující EZ začaly vznikat v 70. letech 20. století na soukromé úrovni (nevládní aktivity) spolků zaměřujících se na EZ. Za jejich vznikem stál rozvoj a zájem o EZ ve světě či potřeba stanovit nějaká pravidla. První nadnárodní směrnici vydala mezinárodní organizace IFOAM pro období 1982-1983, která upravovala pár základních pravidel směřujících v provozování EZ. Další právní předpisy vznikaly na úrovni samotných států (první v Rakousku v roce 1985) a po rozvoji trhu s biopotravinami došlo k vydání prvního právního předpisu na úrovni EHS pro členské státy. Jednalo se o Nařízení Rady (EHS) 2092/1991, které upravovalo první požadavky pro produkci EZ a označování biopotravin. Vedle nařízení EHS pravidelně vycházela i celosvětová směrnice IFOAM aktualizovaná vždy každé dva roky, obsahující všechny potřebná pravidla pro produkci EZ a vše kolem něj. (Právní předpisy týkající se odvětví ekologické produkce, ©2021; Urban a Šarapatka, 2003, s. 45)

Na základě Evropského akčního plánu pro EZ z roku 2004 došlo k razantnímu přepracování do té doby figurujícího nařízení EHS z roku 1991 a vzniklo Nařízení Rady (ES) č. 834/2007, které stanovuje zásady, cíle a pravidla ekologické produkce včetně označování ekologických produktů. Spolu s tímto nařízením vzniklo i Nařízení Komise (ES) č. 889/2008. Toto nařízení stanovuje prováděcí pravidla k nařízení č. 834/2007 a obě vstoupila v účinnost v lednu 2009. Pravidla upravující opatření pro dovoz ekologických produktů ze třetích zemí stanovuje Nařízení Komise (ES) č. 1235/2008 navazující opět na nařízení č. 834/2007. Všechny tyto nařízení jsou právním základem EU v oblasti EZ, stanovující, zda je kontrolované zboží v souladu se všemi předpisy a může tak být uvedeno na trh EU jako ekologické, či kdy a jak dochází k použití loga EU pro ekologickou produkci. (Stolze a Lampkin, 2009, s. 239)

Další podstatný právní předpis na úrovni EU vznikl v roce 2017 s účinností od roku 2019 a nazývá se Nařízení (EU) č. 625/2017, stanovuje společná pravidla pro úřední kontroly a jiných úředních činnostech prováděných s cílem zajistit uplatňování potravinového a krmivového práva a pravidel týkajících se zdraví zvířat a dobrých životních podmínek zvířat, zdraví rostlin a přípravků na ochranu rostlin. Zaměřuje se na kontroly prováděné

vnitrostátními orgány s cílem zjistit, zda jsou dodržována všechna stanovená pravidla. (Prosazování pravidel EU pro zemědělsko-potravinový řetězec, ©2021)

V roce 2018 došlo k zásadní změně v evropské legislativě, když vzniklo nové nařízení Evropského Parlamentu a Rady č. 848/2018 o ekologické produkci a označování ekologických produktů. Jeho účinnost započne 1. 1. 2022 a plně nahrazuje nařízení Rady (ES) č. 834/2007. Toto nové nařízení rozšiřuje oblast působnosti v ekologické produkci, reviduje a posiluje pravidla EU či ochranu přírody a životního prostředí. Další změnou je také nové dělení ekologických produktů na živé a nezpracované zemědělské produkty, zpracované potraviny a krmiva. Zabývá se také organizovaností a četností kontrol ekologické produkce. Původně mělo nařízení platit již od roku 2021, avšak z důvodu aktuální pandemické situace bylo o rok odloženo. (Změny v regulaci ekologického zemědělství, ©2020)

2.3 Veřejná podpora ekologického zemědělství v EU

Jako každá rozsáhlá organizovaná činnost je i ekologické zemědělství upraveno dle daných platných norem či nařízení. Při samotném vývoji EZ vznikaly normy přirozeně jako reakce na zkušenosti či nové nápady zemědělců sdružujících se ve svazech. Každý směr, který byl v minulosti používán, měl svá vlastní pravidla a kontroly, které se postupně stávaly zaužívanými pravidly. Formálně je EZ definováno a kontrolováno vládou daného státu, kdy ekologické subjekty musí mít certifikaci pro svoji produkci. V rámci EU se členské státy podřizují nařízením EU z důvodu zahrnutí EZ do Společné zemědělské politiky EU. (Adamchak, ©2021)

Fojtíková a Lebieczik (2008, s. 4-6, 10-11) uvádějí, že ekologické zemědělství spadá do programu Společné zemědělské politiky EU (Common agricultural policy – CAP), která se vždy aktualizuje dle nových programových období. SZP vznikla již v roce 1962 především z ekonomických a politických důvodů a je plně řízena i financována Evropskou unií. Dlouhodobým záměrem při vzniku SZP bylo vytvoření volného trhu s regulací obchodu s ostatními státy mimo unii a zajištění podpory pro domácí producenty. Mezi hlavní cíle SZP patří: podpora zemědělců a zvýšení produktivity, cenová stabilita, přiměřená životní úroveň pro zemědělce či zachování venkova a ochrana ŽP a klimatu. SZP byla v minulosti financována pouze z Evropského zemědělského záručního a orientačního fondu, který vznikl přímo za tímto účelem a fungoval až do roku 2006. Od roku 2007 probíhá financování

SZP pomocí dvou nových fondů, a to Evropského zemědělského záručního fondu a Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova.

EZZF financuje tzv. první pilíř SZP a poskytuje přímou podporu zemědělským subjektům formou přímých plateb, plateb za metody udržitelného zemědělství či plateb pro mladé zemědělce, také financuje tržní opatření. EZFRV podporuje tzv. druhý pilíř SZP, tedy rozvoj venkova na úrovni členských států. Mezi jeho hlavní cíle patří zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství, podpora ŽP a klimatu či vyváženost územního rozvoje venkovských ekonomik a komunit. Počátkem programového období 2014-2020 patří mezi ESI fondy Evropské unie pouze EZFRV. (Zahradník, 2017, s. 70-75)

Programové období 2014-2020 EU vyčlenilo pro SZP celkově přes 408 miliard EUR (necelých 40 % celkového rozpočtu EU) v následujících třech oblastech:

- Přímé platby – 291,3 miliard EUR
- Rozvoj venkova – 99,6 miliard EUR
- Tržní opatření – 17,5 miliard EUR

Financování do členských států probíhalo přes fondy EZZF a EZFRV. (Financování společné zemědělské politiky, ©2021)

Nové programové období 2021-2027 schvaluje pro SZP celkovou částku 387 miliard EUR ze svého rozpočtu ve výši 1,21 bilionu EUR. Opět se financování rozděluje pro dva fondy, a to 291,1 miliard EUR pro EZZF a 95,5 miliard EUR pro EZFRV. Z rozpočtu 95,5 miliard EUR pro EZFRV je připraveno 8,1 miliard EUR pro nástroj Next Generation EU, který má pomoci venkovským oblastem s problémy vzniklými při pandemii COVID-19, s dosažením cílů Zelené dohody pro Evropu či s digitální transformací. V prvních dvou letech nového programového období budou i nadále platit pravidla stanovená pro předchozí programové období, aby byl zajištěn hladký přechod na nové pravidla a strategické plány SZP. (Common agricultural policy funds, ©2021)

2.3.1 Nástroje podpory v rámci místních akčních skupin

Copus a Lima (2015, s. 4-7) definují koncept venkovských oblastí jako obce či malé až střední města v dnešní době s již poměrně rozvinutým rozsahem ekonomických činností. Stále jsou však vnímány jako producenti jídla, ochránci tradičních kultur, rekreační oblasti pro městské obyvatele či jako ochránci přírody. Také jsou vnímány jako oblasti s nižším životním standardem, s nevzdělaným obyvatelstvem, s nabídkou málo placené práce či

neinovativní a nekonkurenceschopné oblasti. S nástupem čím dál obsáhlejší podpory venkova v rámci EU či samotných členských států se tyto zažitě předpoklady mění právě v jejich opak. Již nyní nalezneme schopné a rozsáhlé ekonomiky na venkově, zvýšený počet vzdělaných obyvatel či úspěšné podnikatele. Velkou část této proměny můžeme připsat právě rozvoji venkova, regionální politiky a všem jejích nástrojům sloužícím k podpoře venkovských regionů.

Provazníková a Sedláčková (2009, s. 176-178) uvádějí, že jednou z prioritních oblastí PRV je metoda LEADER zaměřující se na zlepšení kvality obyvatel venkovských oblastí, posílení ekonomické situace na venkově či zachování přírodního a kulturního dědictví. Spolu s rozšířením řídicích a administrativních činností se tato metoda uvádí v praxi pomocí místních akčních skupin a jejich strategií rozvoje.

Metoda LEADER sdružuje veřejný, podnikatelský a neziskový sektor ve venkovských oblastech a posiluje vazby v místních komunitách, podporuje inovace či zajišťuje sdílení informací a znalostí mezi místními akčními skupinami na státní úrovni členských států. Tuto již přes 30 let fungující metodu realizuje kolem 2 800 místních akčních skupin po celé EU, které pokrývají přes 61 % venkovského obyvatelstva unie. Je realizována v rámci programů rozvoje venkova národních či regionálních úrovní a spolufinancována v rámci EZFRV. V programovém období 2014-2020 byl LEADER „nahrazen“ novou metodou, a to Komunitně vedeným místním rozvojem (CLLD). Ta začala být financována i z dalších strukturálních fondů, a to z Evropského námořního a rybářského fondu, Evropského fondu pro regionální rozvoj a Evropského sociálního fondu. Prostřednictvím strategií rozvoje každé místní akční skupiny a podpořených opatření získávají subjekty MAS dotační podporu. (LEADER/CLLD, ©2021)

3 EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ A ČR

Zákon č. 242/2000 Sb. o ekologickém zemědělství ustanovuje EZ jako druh hospodaření dbající na životní prostředí prostřednictvím omezení a zákazů užívání látek a metod, které ohrožují či ničí všechny prvky životního prostředí. Zaměřuje se také na welfare hospodářských zvířat a definuje jednotlivé pojmy související s EZ (např. biopotravina, ekofarma, ekologický chovatel včel, ...) (Česko, 2000, s. 3499-3512)

Ministerstvo zemědělství stanovuje dva strategické cíle, a to produkovat biopotraviny a uspokojovat poptávku po nich či zajišťovat ochranu životního prostředí. Dále také vytyčuje následující vize do roku 2027:

- *Ekologické zemědělství je plně rozvinutým odvětvím s fungujícími dodavatelsko-odběratelskými vztahy, stabilním odbytem bioprodukce, dostupnými službami, rozvinutým trhem biopotravin a konzistentní státní politikou podporující jeho další rozvoj.*
- *Ekologické zemědělství je klíčovým a účinně využívaným nástrojem šetrnějšího způsobu hospodaření, posílení odolnosti krajiny a zavedení udržitelného potravinového systému.*

Mezi kvantitativní cíle do roku 2027 patří např. dosáhnout 22% podílu ekologických ploch na celkové zemědělské půdě v ČR, dosáhnout 4% podílů biopotravin na celkové spotřebě či dosáhnout 30% podílu orné půdy na celkové výměře půdy v EZ. (Ministerstvo zemědělství, 2021, s. 25-26)

3.1 Registrace ekologických podnikatelů v ČR

„Každý hospodářský subjekt, který produkuje, připravuje, skladuje nebo dováží ze třetí země nebo uvádí na trh produkty jako ekologické produkty nebo produkty z přechodného období (ekologický zemědělec, výrobce biopotravin, obchodník s biopotravinami, dovozce, vývozce, výrobce biokrmiv, dodavatel bioosiv a biosadby, ekologický včelař, ekologický pěstitel hub, sběrač volně rostoucích rostlin a ekologický chovatel ryb) se musí podrobit registraci na Ministerstvu zemědělství a kontrolnímu systému v ekologickém zemědělství.“ Všechny registrované subjekty EZ jsou dohledatelné v online registru ekologických podnikatelů. REP obsahuje veřejné informace o subjektech, kteří mají platnou registraci. U těchto subjektů můžeme zjistit, v jaké činnosti se angažují (zda jsou např. zemědělci, výrobci biopotravin či vývozci) či jaké certifikáty příslušnému subjektu náleží. Povinnost registrace však neplatí

pro maloobchody, které prodávají bioprodukty konečnému spotřebiteli, ovšem nesmí je přebalovat, pouze převzít od dodavatele a prodat spotřebiteli. E-shopy s bioprodukty se však registrovat musí. Další výjimkou nepovinné registrace jsou veřejná stravování či bioprodukty, které nejsou určeny ke konzumaci (kosmetika, oblečení apod.) (Registrace do systému ekologického zemědělství, ©2009-2021)

Postup registrace nového ekologického subjektu je následovný:

1. Nutnost platné smlouvy s kontrolní organizací, možnost volby mezi čtyřmi kontrolními organizacemi (KEZ o.p.s., ABCERT AG, organizační složka, Biokont CZ, s.r.o. či Bureau Veritas Czech Republic, spol. s r.o.).
2. Absolvování vstupní kontroly od kontrolní organizace a uzavření smlouvy na jejímž základě je možné podat písemnou žádost o registraci.
3. Registrace je platná ode dne doručení bezchybné žádosti o registraci.

Registrace ekologického subjektu může také zaniknout či být zrušena. Zrušení registrace vydává ministerstvo, a to na vlastní žádost subjektu či z moci úřední (porušení požadavků, nezískání certifikátu, subjekt bez smlouvy s kontrolní organizací). K zániku registrace ekologického subjektu dochází úmrtím, zaniknutím (ukončení činnosti) či převodem nebo přechodem ekofarmy na jiný subjekt nehospoďařící v EZ. (Registrace do systému ekologického zemědělství, ©2009-2021)

Kontrola produkce EZ je velmi důležitá, jelikož zaručuje správnou produkci a dodržování všech povinností a nařízení. V ČR kontrolu provádějí 4 nezávislé organizace (KEZ o.p.s., ABCERT AG, organizační složka, Biokont CZ, s.r.o. či Bureau Veritas Czech Republic, spol. s r.o.), s nimiž musí nový subjekt EZ navázat spolupráci a uzavřít smlouvu. Po splnění všech podmínek subjekty získají certifikát (většinou na 1 rok), díky němuž můžou pro jejich produkty používat předponu bio. Po skončení doby platnosti certifikátu dochází k nové kontrole, na jejímž základě dojde k prodloužení certifikace či k odebrání certifikátu. Nepravidelné a namátkové kontroly jsou v průběhu lhůty certifikace taktéž možné. Součástí hlavní kontroly na konci platnosti certifikátu dojde ke kontrole účetnictví subjektu, prohlídce hospodářských objektů (včetně skladů), půdy, zvířat, stájí apod. Pokud je zde podezření na použití nepovolených látek, může kontrolor odebrat vzorky. Za každé porušení pravidel uděluje MZ pokutu ve stanovené výši. I nezávislé kontrolní organizace můžou být kontrolovány, a to tzv. supervizorem, který je zaměstnanec MZ a kontroluje práci kontrolorů namátkově v terénu. (PRO-BIO LIGA, 2010, s. 14-15)

KEZ o.p.s. (Kontrola ekologického zemědělství) je jednou ze 4 nezávislých kontrolních organizací. Je to první a nejznámější založená akreditovaná organizace, jež byla založena v roce 1999 přímo subjekty EZ, a to svazem PRO-BIO, Nadačním fondem pro EZ FOA a Spolkem poradců EZ EPOS, za účelem garance ekologického původu produktů. Výrobky, jichž výrobce je kontrolován touto organizací, nesou označení CZ-BIO-001. Rozšíření této společnosti vedlo k možnosti certifikace i jiných produktů než pouze potravin, a to např. přírodní kosmetiky a biokosmetiky, veřejného stravování či biokrmiv. V rámci ČR je KEZ o.p.s. smluvním partnerem pro více než 2000 ekologických subjektů. (Kdo jsme, ©2009)

3.2 Vývoj ekologického zemědělství v ČR

Historie ekologického zemědělství v ČR započíná v 80. letech 20. století, kdy začaly pronikat odborné články o EZ mezi veřejnost, která však nejevila o tyto „nové“ metody zájem. Většina zemědělského sektoru byla dosud v socialistickém režimu zestátněna či kolektivizována. Změna nastala u spotřebitelů, kteří se začali více zajímat o své zdraví a rostl zájem o zdravou výživu. Díky této změně vycházelo čím dál více publikací podporujících nové možnosti a alternativy, než na které byli lidé doposud zvyklí, a postupně vznikaly skupiny či hnutí orientované právě na zdravý životní styl. Tyto hnutí či skupiny postupně informovaly veřejnost o možnosti nechemizovaných potravin a jejich pěstování, jelikož na trhu byly jen ve velmi omezeném množství a komunistický režim neumožňoval žádnou změnu v oblasti zemědělství. První základy nového systému EZ však postavili sami nezávislí zemědělci, a to ještě před rokem 1989. Mezi tyto průkopníky patřila většina k zemědělcům z Moravy či vědecktí pracovníci, kteří se stali členy Československé vědeckotechnické společnosti. V roce 1988 tak vznikla Odborná skupina pro alternativní zemědělství, která se neorientovala na teoretickou stránku ale přímo na tu praktickou na základě informací ze zahraničí. Postupně docházelo k ověřování využití EZ v českých podmínkách a již v roce 1989 započalo přechodné období na EZ ve třech zemědělských podnicích v ČR:

1. ZD Dubicko (zelinářství Leština) – okres Šumperk,
2. Nové Losiny (dříve statek Hanušovice) – okres Šumperk,
3. Starý Hrozenkov (nyní ZD Starý Hrozenkov) – dodnes hospodaří ekologicky, jedná se tak o nejstarší ekologický statek v ČR, okres Uherské Hradiště.

V tomto roce začaly vycházet i pravidelné oficiální zprávy o alternativním zemědělství, které jsou vydávány dodnes, ovšem s jiným vydavatelem (nyní PRO-BIO svaz). Další rok na to

již proběhla i první velká mezinárodní konference a legislativně byla přijata směrnice IFOAM o EZ spolu s poskytnutím prvních státních dotací pro ekologicky hospodařící podniky. Do roku 1991 vzniklo pět svazů, z nichž největší a nejstarší PRO-BIO svaz působí na celém území ČR dodnes, dále došlo k první vlně nových podniků, které přechází na EZ, ovšem mezi lety 1992-1998 došlo k pozastavení dotací pro EZ. V roce 2000 byl přijat zákon o EZ a začaly se prodávat první bio produkty v obchodech. Do roku 2002 ekologicky hospodařilo celkem 717 zemědělců na 5,5 % celkové výměry zemědělské půdy v ČR. Objem vyplacených dotací přímo na EZ činil v roce 2000 již 89,1 mil Kč. Po vstupu ČR do EU se ekologické zemědělství začalo rozvíjet na základě plánů vydaných EU či evropských dotačních titulů. (Urban a Šarapatka, 2003, s. 35-39)

Rostoucí tendence pokračovala i nadále, např. v roce 2007 hospodařilo ekologicky již 1249 subjektů na 7,2 % celkové výměry zemědělské půdy. Nastavení dotační politiky z roku 1997 přispělo funkci EZ v ČR tak, že plní spíše enviromentální mimoprodukční funkci – zabývá se tedy spíše údržbou krajiny. Tato funkce je hlavním problémem EZ v ČR, jelikož zde panuje neschopnost dostatečné produkce rostlinných výrobků či chovu některých zvířat. Tyto bio produkty se tak musí do ČR dovážet. V horských oblastech, v návaznosti na danou funkci EZ, došlo k úbytku orných půd a následně byly nahrazeny jako pastvy pro skot. I tak se ekologicky obhospodařená půda neustále rozšiřovala a bylo vypláceno stále více dotační podpory (V roce 2003 již přes 230 milionů Kč). Od roku 2003 pravidelně vychází Akční plán rozvoje EZ v ČR, který podporuje růst EZ a je koncipován spíše na střednědobé období. (Moudrý, 2007, s. 31-37)

Tabulka 2 – Vývoj počtu farem a výměry EZ v letech 1990-2019

Rok	Počet farem	Výměra ploch (v tis. ha)	Podíl ze ZPF (%)
1990	3	0,5	-
2000	563	166	3,86
2010	3 517	488	10,55
2019	4 690	541	15,22

Zdroj: vlastní zpracování dle Ministerstvo zemědělství, 2020, s. 6

Počty ekologických zemědělců a počty ekofarem představují rozdílné údaje, jelikož ekologický zemědělec nemusí mít registrovanou ekofarmu. Vývoj ekofarem v ČR

zaznamenával nejvyšší růst až do roku 2010, jejichž počet se např. do roku 2000 zvýšil 187krát. Rapidní růst platí i pro výměnu plochy určené pro EZ z celkové výměry zemědělských ploch, v roce 2000 se jednalo o 345krát větší výměru než v roce 1990.

Využití ekologicky obhospodařované půdy v ČR se sleduje dle čtyř kategorií. Mezi ně náleží orná půda, trvalé travní porosty, trvalé kultury a ostatní plochy. Jelikož české EZ plní spíše funkci údržby krajiny, nejvyšší podíl dosahují trvalé travní porosty. V roce 2003, kdy byl jejich podíl nejvyšší, činil 90,9 %, nyní (rok 2019) je to 82,1 %. Podíl orné půdy od roku 2005 roste, což je důležitých faktorem pro produkci rostlinné výroby. Nejnižší byl v roce 2003, kdy činil 7,7 %, v roce 2019 dosáhl na 16,7 %. Trvalé kultury si udržují spíše stabilní trend, kdy se jejich podíl pohybuje okolo 1 %. Jedná se o ovocné sady (nejvyšší podíl), vinice či chmelnice. Nově je zde zahrnuta i kategorie jiná trvalá kultura, která představuje krajinnotvorný sad. Podíl ostatních ploch v roce 2019 je 0 %. (Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2020, s. 12-14)

3.2.1 Současný stav ekologického zemědělství v ČR

Údaje o ekologickém zemědělství v ČR shrnují následující fakta (k 31. 12. 2019) dle Ministerstva zemědělství (2020, 6-28), ke zjištění těchto údajů bylo využito výstupů ze šetření Ústavu zemědělské ekonomiky a informací a údajů z Registru ekologických podnikatelů:

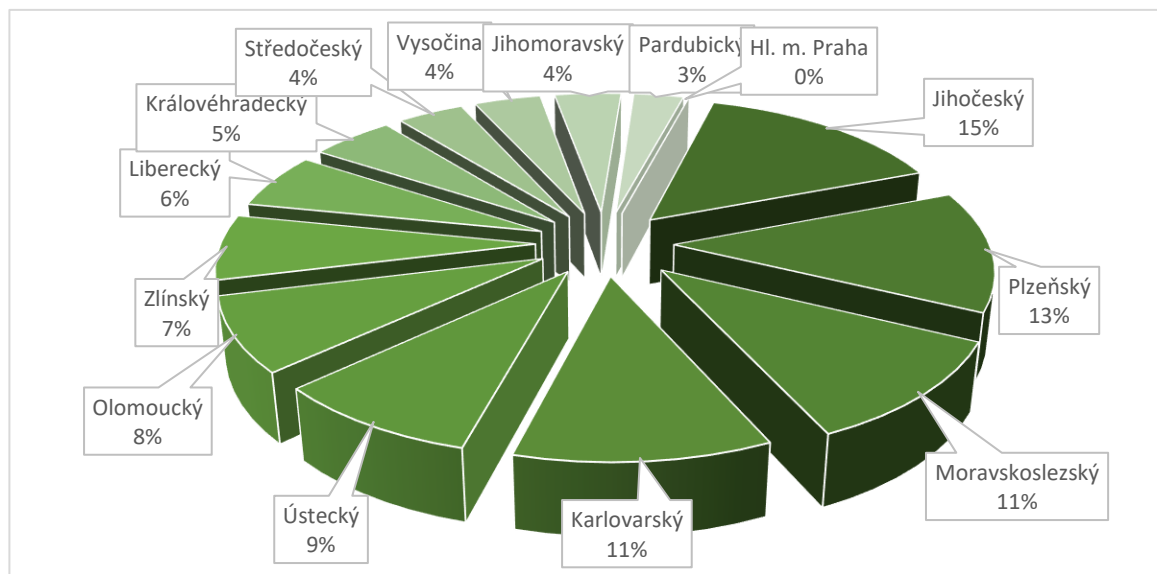
- Celkový počet registrovaných ekologických hospodařících subjektů dosáhl 5 818. Do roku 2019 se každoročně jednalo o růst těchto subjektů ovšem meziroční přírůstek 2018-2019 byl nejnižší za posledních 5 let, předpokladem pro další vývoj je tedy stagnace odvětví. Nejvyšší přírůstek ekologicky hospodařících subjektů od roku 1990 je zaznamenán mezi lety 2005 a 2010, a to o 23, 5 %. Z celkového počtu ekofarem (4 690) je 342 ekofarem zároveň zaregistrováno také jako výrobce biopotravin a 129 ekofarem jako distributor biopotravin. Druhou významnou kategorií mezi ekologickými subjekty jsou distributoři, kteří bioprodukty či biopotraviny uvádějí na trh včetně vývozu či dovozu do/z EU bez jakéhokoliv dalšího zpracování. Nejmenší zaregistrovanou skupinou jsou ekologičtí včelaři, a to pouze 10 subjektů na území ČR. Celkový počet registrovaných ekologických subjektů je rozčleněn do několika kategorií uvedených v tabulce č. 3:

Tabulka 3 – Počty registrovaných ekologických subjektů v ČR v roce 2019

Typ ekologického subjektu	Počet subjektů
Ekologičtí zemědělci (ekofarmy)	4 690
Výrobci biopotravin	825
Distributoři bioproduktů a biopotravin	1 020
Výrobci krmiv	63
Výrobci osiv	69
Ekologičtí včelaři	10
Z toho:	
Dovozci biopotravin ze 3. zemí	311
Vývozci biopotravin do 3. zemí	163

Zdroj: vlastní zpracování dle Ministerstvo zemědělství, 2020, s. 13

- Současný počet ekologicky hospodařících farem je 4 690, nejvíce farem spadá do velikostní skupiny 10-50 ha dle výměry – celkem 1930 ekofare. Druhou největší skupinou jsou ekofarmy o velikosti 100-500 ha (916 ekofare). Nejméně ekofare patří do velikostní skupiny 2 000 a více ha, pouze 4 ekofarmy, a také 1000-2000 ha (56 ekofare). Pokud se podíváme na počty ekofare v jednotlivých krajích, nejvíce jich nalezneme v kraji Jihočeském (679), dále v Plzeňském (558), Moravskoslezském (433) a Zlínském (401). Nejmenší počet se pochopitelně nachází v Praze (6) a také v Pardubickém kraji (185).
- Celková výměra půdy určená k ekologickému zemědělství dosahuje v ČR 541 tis ha. Jedná se o 12,9 % z celkové výměry zemědělského půdního fondu, který činí 4 205 tisíc ha. Nejvyšší podíl na celkové výměře EZ má Jihočeský kraj, nejmenší pak Praha. Nejvýraznější nárůst proběhl mezi lety 2001 a 1999, kdy se tato plocha zvětšila téměř 2x, a také v roce 2009, kdy oproti roku 2007 přibýlo přes 85 tisíc ha. Nejvíce plochy určené k EZ patří trvalému travnímu porostu (444 tis ha), orná půda je zastoupena 90,5 tis ha. Zbylá výměra se rozděluje mezi trvalou kulturu (6,3 tis ha) a ostatní plocha (0,2 tis ha). Velmi významně roste výměra orné půdy, v porovnání s rokem 2014 sledujeme růst o více než 34 tis ha.

Obrázek 3 - Podíl krajů na celkové výměře EZ v roce 2019 (vlastní zpracování dle Ministerstvo zemědělství, 2020, s. 12)

- Struktura rostlinné produkce na ekologické půdě je následující: 88 216 tis tun obilovin, 5,2 tis tun luskovin, 4,2 tis tun okopanin, 1,7 tis tun olejnin, 1,9 tis tun zeleniny. V rámci trvalých kultur se jedná o největší sklizeň jablek (4,2 tis tun) a vinné révy (3,8 tis tun).
- Živočišná produkce zahrnuje celkově přes 426 tis kusů zvířat, nejvíce se u nás chová skotu (přes 262 tis ks), dále ovcí (necelých 88 tis ks) či drůbeže (přes 54 tis ks). Zajímavý je i počet koní, a to 9 727 ks, což je dokonce patrně více, než se chová koz (9 452 ks). Prasat se chová 2 707 ks a oproti roku 2018 došlo k výrazné meziroční změně o -6,6 %. Nejméně se chová králíků (31 ks) a včel (703 rojů). Nejvíce masa se vyprodukuje ze skotu (7 095 tun) a skopu (397 tun) a významná je i produkce kravského mléka (33,6 mil litrů) či vajec (291 tun).
- Tak jako se meziročně rozvíjí všechny aspekty EZ, roste i velikost trhu s biopotravinami. V roce 2018 se obrat včetně vývozu vyšplhal na 7,02 mld Kč. Z této částky vývoz činil 2,59 mld Kč a byl realizován samotnými výrobci, čistými distributory či výrobci, kteří jsou současně i distributoři. Spotřeba biopotravin v ČR dosáhla na 4,43 mld Kč, kdy 3,45 mld Kč z této částky tvoří maloobchod, 228 mil Kč přímý prodej, 209 mil Kč veřejné stravování. Do celkové spotřeby se neuvádí prodej přes e-shopy, který v roce 2018 dosáhl 545 mil Kč. (Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2020, s. 12-13)

3.2.2 Import a export ekologických produktů z/do ČR

V roce 2018 činila hodnota importu biopotravin 1 323 mil Kč, tj. 58 % z celkového obratu prodeje distributorů. V této částce však není zahrnut obrat dovozu samotných maloobchodních řetězců, což je dalších 950 mil Kč. Import finálních biopotravin tak tvoří 60 % maloobchodního prodeje. Mezi nejvíce dovážené produkty patřily hotové pokrmy, koření, káva či čaj ze následujících zemí: Německo, Rakousko, Velká Británie, Francie, Peru či Čína. Další významnou importovanou skupinou jsou ovoce a zelenina ze západní a jižní Evropy či oleje a tuky. Hodnota vývozu českých bioproduktů dosáhla 2,59 mld Kč, ty směřují spíše do zemí EU nesousedících s ČR či do Slovenska a Německa. Hodnota exportu meziročně klesá, jelikož většina výrobců uplatní své produkty přímo na českém trhu. (Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2020, s. 9-11, 15)

3.2.3 Budoucnost ekologického zemědělství v ČR

Mezi hlavní rozvojové problémy současného ekologického zemědělství v ČR patří nedostatečné využití produkčního potenciálu, nízká spotřeba bioproduktů kvůli vysokým cenám, nízká propagace EZ, chybějící technické poradenství či nedostatečně rozvinutý trh. Na základě těchto definovaných problémů byla stanovena hlavní vize cíle, kterých by mělo EZ do roku 2020 dle Akčního plánu ČR pro rozvoj EZ dosáhnout. Na základě těchto cílů a implementace opatření dochází k naplňování cílů v současném programovém období a rozvoje EZ do budoucna. Důvodem očekávané stagnace počtu ekologických subjektů v ČR mohou být ukončená opatření EZ v rámci Programu rozvoje venkova pro nově registrované farmy v současném programovém období a následné nové podmínky v novém programovém období. (Ministerstvo zemědělství, 2016, s. 17-19)

Vzhledem k méně příznivým podmínkám nelze zcela rozvinout ekologického zemědělství tak jako ve vyspělých zemích, proto můžeme říct, že pro následujících pár let bude EZ v ČR ve stagnaci, jakož to již naznačují vývojové trendy různých oblastí EZ jejichž růst se postupně zastavuje. Nedostatečnému rozvoji EZ napomáhá i útlum maloobchodníků, kteří jsou nahrazeni supermarkety plnými dovážených, chemicky stabilizovaných produktů. Právě pokud bude i nadále přetrvávat převaha obchodních řetězců s produkty nešetnými k životnímu prostředí, nemůže se naše EZ dále rozvíjet. Pomocný by mohl být zásah EU, pokud by vytvořila sjednocené a spravedlivé podmínky pro všechny členské státy ohledně EZ či zásah samotné české vlády pro nastavení příznivějších podmínek ekologickým zemědělcům. České obyvatelstvo stále není z větší části nakloněno k ekologii či k domácím

produktům, což je něco, co je potřebné do budoucna k rozvoji EZ, aby si lidé začali více kupovat české potraviny a odvykli si na přesycenost obchodních řetězců produkty, které ve většině případů urazily cestu dlouhou téměř půlky světa. Do této doby nedojde k rozšíření trhu s bioprodukty, a tedy k rozvoji EZ, naopak může dojít k dlouhodobé stagnaci či možná i k poklesu ekologické produkce. (Zemědělství budoucnosti? Bez chemie a agrokorporací, ©1998-2021)

3.3 Legislativní vymezení ekologického zemědělství v ČR

Po roce 1990 začaly vznikat v ČR první svazy ekologických zemědělců (např. PRO-BIO, NATURVITA či LIBERA), které vytvářely své směrnice po vzoru organizace IFOAM a označovaly své bioprodukty vlastními značkami. Toto řešení však bylo dlouhodobě neudržitelné, a tak se po roce 1992 začalo angažovat Ministerstvo zemědělství, které vytvořilo první směrnici Metodický pokyn pro ekologické zemědělství a také certifikační výbor. Od roku 1993 funguje na území ČR jednotný systém EZ i společné označování bioproduktů. V roce 1999 započala příprava zákona o EZ v souladu s nařízením EHS. (Urban a Šarapatka, 2003, s. 46)

Hlavní právním předpisem upravujícím EZ v ČR je Zákon č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti 1. 1. 2001. Zákon je v souladu s předpisy EU a definuje podmínky pro ekologické hospodaření, označování bioproduktů či kontrolu subjektů. V zákoně nalezneme pouze ty oblasti, které EU svěřuje do úpravy na národní úrovni členských států. Samotný zákon byl do roku 2018 novelizován celkem 6krát, a to v roce 2002, 2005, dvakrát v roce 2009, v roce 2011 a 2017. Každá novela obsahovala důležité změny odpovídající aktuální situaci a celkové zjednodušení zákona. K zákonu o EZ neodmyslitelně patří i Vyhláška č. 16/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ekologickém zemědělství. Nalezneme v ní například vzor žádosti o registraci osoby podnikající v EZ. (Ministerstvo zemědělství, 2018, s. 4, 12)

Vedle zákona o EZ a vyhlášky vydává MZ dále metodické pokyny pro ekologické zemědělství, které blíže upravují pravidla EZ na národní i evropské úrovni. V současnosti je platných 11 metodických pokynů, 10 z roku 2016 a 1 vydaný v roce 2018. Tyto pokyny mohou být dle potřeby změněny. Příkladem jsou Metodický pokyn č. 2/2016 - Pravidla pro registraci subjektů do systému ekologického zemědělství, přechodné období, jeho zkracování a prodlužování, Metodický pokyn č. 6/2016 - Pojmy podle přímo použitelných

předpisů Evropské unie či Metodický pokyn č. 11/2016 - Pravidla pro chov koní v režimu ekologického zemědělství. (Ministerstvo zemědělství, 2016, s. 5, 46, 88)

Reakcí na zásadní změnu legislativy EU (přijetí nařízení č. 848/2018 o ekologické produkci a označování ekologických produktů) je novela zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství. Tato novela zajišťuje adaptaci na nové zařízení EU, ale také na nařízení č. 625/2017, o úředních kontrolách a jiných úředních činnostech prováděných s cílem zajistit uplatňování potravinového a krmivového práva a pravidel týkajících se zdraví zvířat a dobrých životních podmínek zvířat, zdraví rostlin a přípravků na ochranu rostlin. Mezi novinky v novele se řadí např. vytvoření elektronické databáze ekologicky chovaných zvířat, změna v okruhu subjektů povinných k registraci či úprava trvání vydané certifikace. Vedle adaptačních změn v novele nalezneme i novinky ohledně zvýšení horní hranice pro přestupky, úpravu skutkových podstat přestupků či upřesnění označování bioproduktů českých logem. Tak jako je účinnost nového nařízení EU posunuta z důvodu aktuální situace na rok 2022, je stejně posunuta i účinnost novely zákona. (Návrh změny zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, ©2009-2021)

3.4 Veřejná podpora ekologického zemědělství v ČR

Nástrojem pro získání podpory ze Společné zemědělské politiky v rámci rozvoje venkova a EZFRV jsou Programy rozvoje venkova, které vytváří členské státy pro každé programové období EU. Tyto programy však nejsou plně financovány pouze z EZFRV, ale také z vnitrostátních rozpočtů (v ČR spravuje Ministerstvo zemědělství), a jsou tvořeny na národní či regionální úrovni. Tyto vytvořené programy prochází schvalováním a monitoringem přímo od EU, výběr projektů a jejich financování je však na řídicích orgánech členských států. Každý stát vytváří své programy tak, aby vybraná opatření co nejvíce vyhovovala potřebám dané země, opatření se vybírají z dvaceti daných. Všechny programy musí splňovat hranici min. 30 % všech finančních prostředků putujících na opatření k ochraně ŽP a klimatu. Fond EZFRV je v rámci PRV využíván jako zdroj úvěrů, mikroúvěrů, záruk či kapitálu. (Rozvoj venkova, ©2021)

Ekologičtí zemědělci mají možnost čerpat dotace i mimo PRV, a to prostřednictvím jiných programů financovaných ze všech ESI fondů na národní úrovni ČR. V programovém období 2014-2020 bylo stanoveno 11 operačních programů zaměřených na dané oblasti. Je možné čerpat finanční prostředky např. v rámci OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (financován z Evropského fondu pro regionální rozvoj), OP Životní prostředí (financován

z Fondu soudržnosti a EFRR) či z OP Zaměstnanost (financován z Evropského sociálního fondu). Celková alokace pro PRV v tomto programovém období činila pro ČR 2,3 miliard EUR. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2017, s. 5-8)

První státní dotace pro EZ byly vyčleněny již v roce 1990 a to do roku 1992, kdy se přestaly vyplácet. K obnově podpory došlo v roce 1998 a to vždy v rámci rozvojových programů. Od roku 2014 došlo v PRV ke vzniku EZ samostatným opatřením. Mimo to je rozvoj EZ dále podporován i v rámci Akčních plánů pro EZ v ČR. Základní dotací v rámci PRV je dotace na ekologicky obhospodařovanou plochu dle způsobu užití této plochy (např. orná půda, sady, travní porosty či zelenina). Pro rok 2019 bylo pro představu požádáno o dotaci na plochu necelých 531 tisíc ha, což je 99 % veškeré ekologické půdy v ČR. Celková požadovaná finanční alokace dosáhla přes 1,4 mld Kč a jedná se o nejvyšší dotaci od roku 1998. Mezi další významné opatření, na které ekologické subjekty posílají své žádosti o dotaci, patří např. zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů, investice do nezemědělských činností či podpora agroturistiky. Na čistě národní úrovni zajišťuje Ministerstvo zemědělství dotace např. na činnost pro Českou technologickou platformu pro ekologické zemědělství, pro svazy ekologických zemědělců (primárně pro PRO-BIO svaz na účast na jednání organizace IFOAM či zájemcům o účast na mezinárodních veletrzích a výstavách. (Ministerstvo zemědělství, 2020, s. 36-40)

3.5 Vztah ekologického zemědělství k rozvoji venkova ČR

Ekologické zemědělství zasahuje i celkově do rozvoje venkova ve více rozměrech. Ministerstvo zemědělství podporuje EZ i v této oblasti pomocí strategického dokumentu Program rozvoje venkova, který je vydáván souběžně s aktuálním programovým obdobím. Z PRV plynou do EZ dotace na evropské úrovni z evropských strukturálních fondů. EZ přispívá i v sociální rovině rozvoje regionů. Jedná se spíše o rozvojové regiony či regiony venkovské, kde se pochopitelně nachází nejvíce ekologických subjektů. Díky vzniku nových ekologických subjektů tak EZ přispívá k zaměstnanosti, vytváří nové pracovní příležitosti ať už na sezónní či celoroční úrovni. Možnost nových, zajímavých pracovních nabídek je v těchto regionech vždy krokem vpřed. Z ekologického hlediska je výskyt EZ v rozvojových či venkovských regionech taktéž přínosný, z výroby bioproduktů plynou nějaké finance i do kas místních samospráv. Farmáři často například využívají obecní veřejné místa k prodeji svých výrobků v rámci různých trhů, festivalů, či místní prodejny potravin. (Ekologické zemědělství, ©2009-2021)

To, že se EZ podílí na ochraně přírody a zachování jejího rázu či atraktivity, je důležitým prvkem vzniku či rozvoje turistického ruchu. Tento rozměr rozvoje venkova je ve spojení s EZ zřejmě nejvýznamnější, jelikož ekofarmy či vzdělávací místa spojené s EZ jsou čím dál oblíbenější destinací u turistů. V souvislosti s turismem a cestovním ruchem již nyní existují následující pojmy: venkovská turistika, agroturistika či ekoturistika či ekoagroturistika. První dva pojmy představují pro farmáře další zdroj příjmů spočívající v poskytování soukromých ubytovacích zařízení na svých farmách s možností dobrovolné a bezplatné výpomoci právě na daných farmách. Tento styl trávení dovolené v soukromí v přírodě je v současné době velice populární a zapojení farmáři mají během turistické sezóny plně obsazená svá zařízení. Této oblibě podléhají ve větší míře i zahraniční turisté a je dokonce podpořena i v rámci samotného Programu rozvoje venkova. (Venkovská turistika, agroturistika, ekoagroturistika, ©1998-2021)

Ekoturistika či ekoagroturistika jsou oblasti spjaté přímo s ekologií a ekologickým zemědělstvím. Ekoturistika zahrnuje poznávání přírody s velkou ohleduplností vůči přírodě samotné, mnohdy i se vzdělávacími prvky. Ekoagroturistika se realizuje na ekofarmách a jedná se o trávení času v přírodě a prostorech ekofarem, které poskytují turistům ubytování a stravování. Součástí ekoagroturistiky je i nenucená výpomoc se zemědělskými aktivitami, využití všech činností, které ekofarmy nabízejí (péče o zvířata, sběr dostupných či zasazených plodin či pomoc při výrobě bioproduktů) či samovolně přicházející vzdělávací činnost během pobytu na ekofarmách (např. v oblasti zemědělství, přírody, zvířat). Ekoagroturismus tak přináší ekofarmám možnost dalšího rozvoje díky ekonomickým přínosům z cestovního ruchu a je v současnosti velmi oblíbenou volbou mezi turisty především z městských oblastí díky zvyšujícímu se zájmu o samotné životní prostředí, o lepší kvalitu potravin či o poznání přírody samotné. Tyto stále se rozšiřující aktivity tak přináší pro rozvojové či venkovské oblasti oživení a zachování jejich ekonomické stability či zamezení úbytku obyvatel. (Kantorková, 2016, s. 8, 12, 23)

3.5.1 Místní akční skupiny ve vztahu rozvoje venkova v ČR

Místní akční skupiny v ČR sdružují více než 10 400 na venkově existujících subjektů. Mezi jejich hlavní cíle patří podpora venkovské infrastruktury, podpora drobného podnikání, péče o krajinu, vzdělávání či rozvoj inovací na venkově. Díky metodě LEADER/CLLD, kterou uplatňují místní akční skupiny, se do politiky rozvoje venkova přináší zásadní přidané hodnoty, které celkově zlepšují život v těchto oblastech. Realizace SCLLD probíhá v rámci

4 operačních programů, a to IROP, OPZ, OPŽP a PRV. (Národní síť Místních akčních skupin ČR, 2021, s. 8-10)

Díky aplikaci vytváření místních akčních skupin je nyní již zřejmé, že hrají důležitou roli v rozvoji venkova, dokážou totiž podpořit specifické problémy území, na které by v rámci centrálně řízených programů nebylo možné získat podporu. Díky této metodě dochází k vyšší hospodárnosti s veřejnými zdroji právě díky přesnějšímu zacílení intervencí či důslednějšího posouzení potřeby realizace daných projektů. Prokázané benefity MAS zaručují trvalou podporu v rámci PRV, která v programovém období 2014-2020 zajistila 750 nových pracovních míst a pro implementaci metody LEADER bylo vyčleněno 5 % alokace PRV. (Ministerstvo zemědělství, 2015, s. 122)

Celkový počet MAS v ČR je k 31. 12. 2020 180, z nichž 168 je členem Národní sítě MAS v České republice, z.s. Těchto 168 MAS pokrývá 55 % obyvatel ČR a 84 % celého území. MAS nezahrnují města nad 25 tisíc obyvatel a vojenské prostory. K hlavním aktivitám NS MAS patří propagace MAS a metod LEADER/CLLD, sdružování členů, hájení zájmů členů či podpora lokálních ekonomik. Za rok 2020 byla schválena podpora pro 168 MAS v rámci 549 výzev a celkové alokaci přes 2,9 mld Kč. (Národní síť Místních akčních skupin ČR, 2021, s. 10, 16-17)

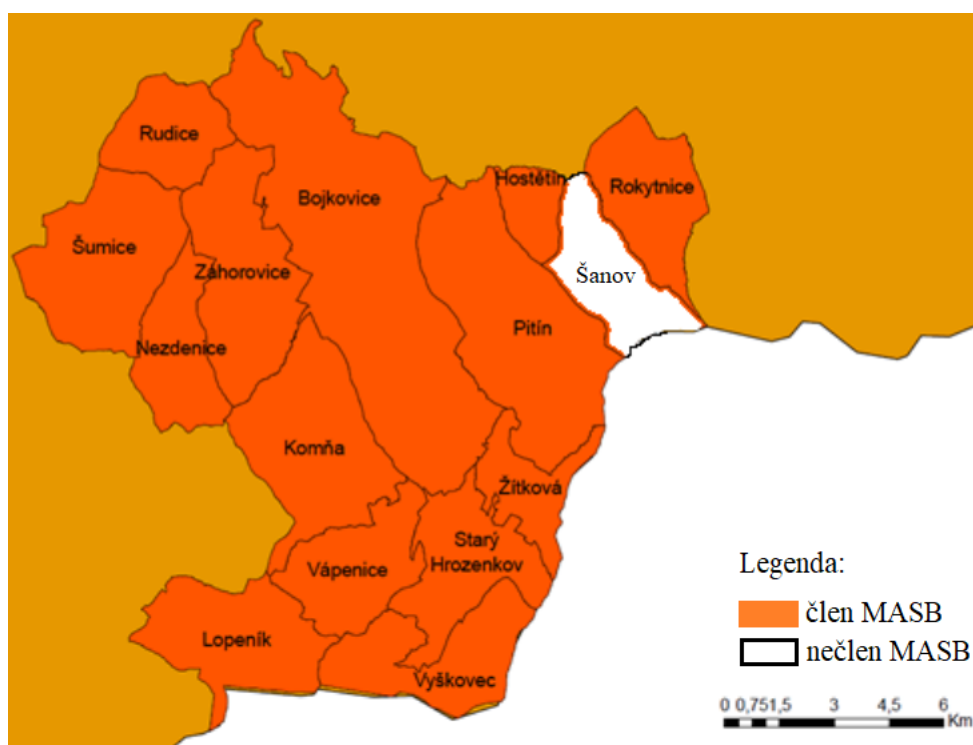
Průzkum Evropské sítě pro regionální rozvoj mezi MAS z roku 2017 uvádí, že téma zemědělství, zásobování a lokální potraviny je mezi respondenty v ČR nejdůležitější ze všech témat v rámci strategií rozvoje MAS, tedy nejvíce podpory se uplatňuje právě v této oblasti. (European Network for Rural Development, 2017, s. 30)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA MAS BOJKOVSKA

Místní akční skupina Bojkovska byla založena v roce 2005 a rozprostírá se ve Zlínském kraji na území dvou okresů, a to Uherské Hradiště a Zlín. V současné době patří mezi jednu z devatenácti místních akčních skupin ve Zlínském kraji. V programovém období 2014-2020 územní působnost MASB spadala celkem do 14 obcí a spolu s 20 členy neziskového a soukromého sektoru tvoří celkem 34 členů MASB. (MAS Bojkovska, 2014, s. 6, 9)

V novém programovém období 21+ dochází ke změně územní působnosti o mínus jednu obec, konkrétně obec Šanov, která již dlouhodobě nejevila zájem o spolupráci s MASB a v roce 2018 zrušila své členství. Územní působnosti jsou pro obce zcela zdarma a tímto rozhodnutím tak bylo znemožněno subjektům obce čerpat podporu v rámci MASB. Pokud by subjekty z této obce chtěly žádat o podporu, musí se prokázat jasný vliv na území a je nutné schválení programového výboru MAS).

Obrázek 4 - Územní působnost MASB k roku 2021 (vlastní zpracování dle Mapa územní působnosti 21+, ©2021)

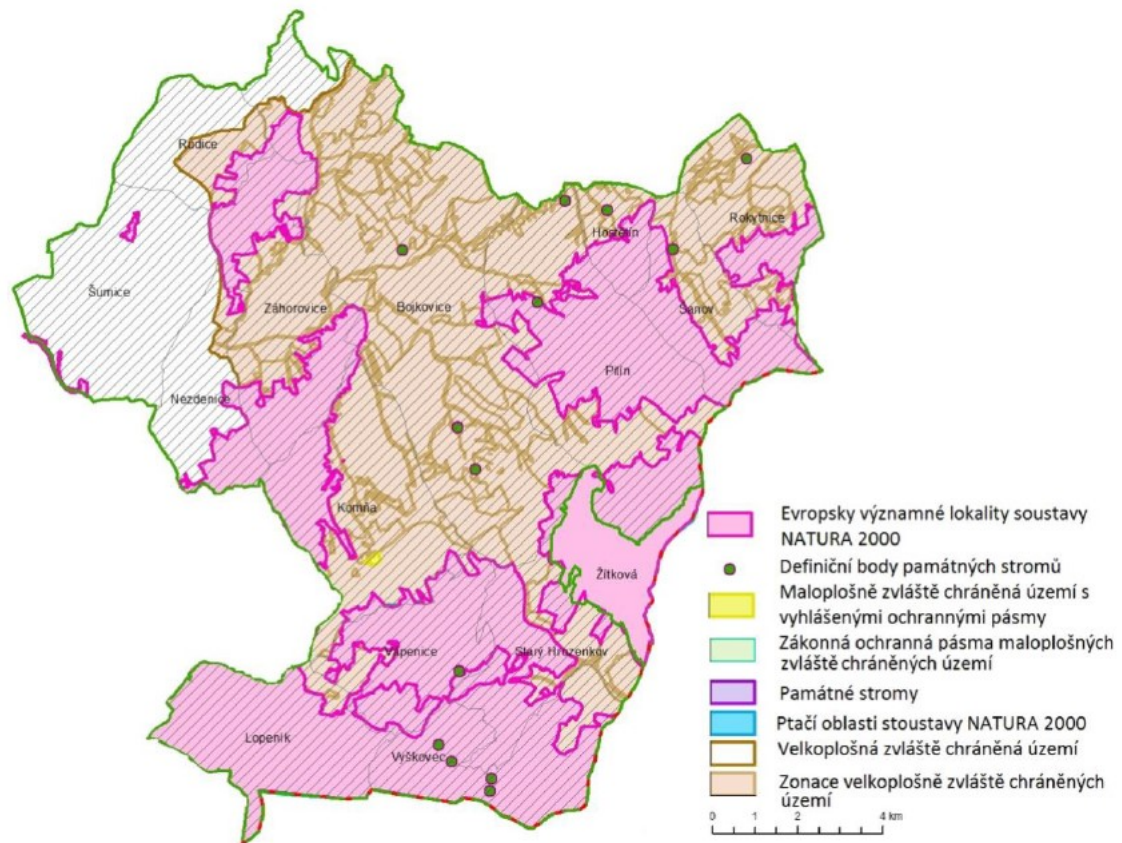
4.1 Poloha MAS Bojkovska

Poloha MAS Bojkovska spadá do příhraniční oblasti se Slovenskem na jihovýchodě regionu NUTS II – Střední Morava. Převažují zde obce v okrese Uherské Hradiště (13), zbylé dvě (Rokytnice a Šanov) jsou součástí okresu Zlín. Celkem 7 obcí leží na hranici se Slovenskou

republikou, což přináší spolupráci s místními akčními skupinami na Slovensku (např. udržení přístupnosti a turistických tras na turisticky oblíbeném bodu Velký Lopeník – MAS Bojkovska spolu s MAS Združenie obcí Bielokarpatsko – trenčianskeho mikroregiónu a Mikroregiónu Bošáčka. (MAS Bojkovska, 2014, s. 10-11)

Celková rozloha MASB činí 20 119,5 ha a mezi největší obce patří město Bojkovice (pětina celého území), Pitín, Šumice či Komňa. Nejmenší obcí je obec Hostětín s rozlohou pouze 364,1 ha. (Data pro Místní akční skupiny (MAS), ©2020)

Na celém území se nachází několik chráněných přírodních oblastí, jako například CHKO Bílé Karpaty, které pokrývá většinu území, či oblasti NATURA 2000. CHKO Bílé Karpaty jsou hlavní příčinou zachovalé přírody a krajiny a také důležitých rozvojovým potenciálem v mnoha oblastech. (MAS Bojkovska, 2014, s. 90-91)

Obrázek 5 – Výskyt chráněných území přírody na území MAS Bojkovska v roce 2014, (zdroj: MAS Bojkovska, 2014, s. 90)

4.2 Fyzicko-geografická charakteristika MAS Bojkovska

4.2.1 Půdní profil MAS Bojkovska

Tabulka 4 – Struktura půdního fondu na území MAS Bojkovska v roce 2019

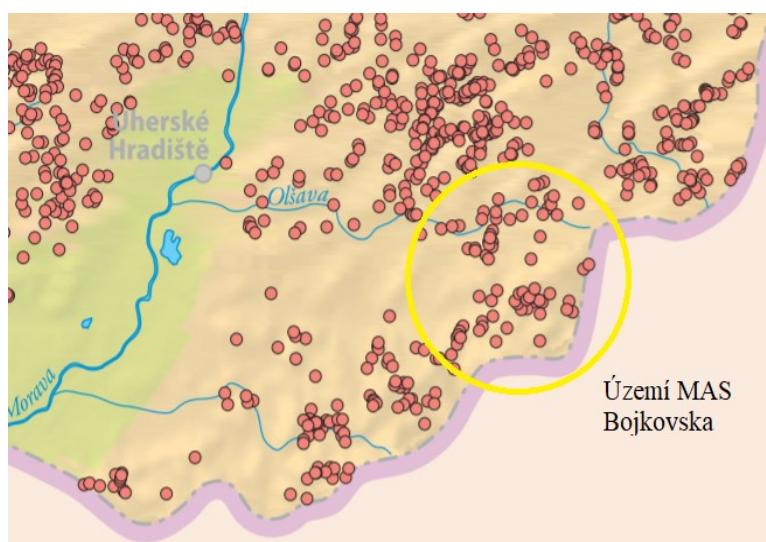
Obec	Celková výměra (v ha)	Zemědělská půda (v ha)	Nezemědělská půda (v ha)	Ekologicky obhospodařovaná půda	
				v ha	v % k celkové výměře
Hostětín	364,1	170,1	194,0	23,1	6,3
Rokytnice	998,3	547,9	450,3	283,1	28,4
Šanov	906,9	333,1	573,9	37,7	4,2
Bojkovice	4 186,8	1 980,5	2 206,4	1 216,3	29,1
Komňa	1 639,3	672,4	966,9	73,3	4,5
Lopeník	1 253,3	604,3	649,0	91,4	7,3
Nezdenice	834,5	547,4	287,1	921,1	-
Pitín	2 306,1	741,5	1 564,6	538,5	23,4
Rudice	767,1	471,2	295,9	573,5	74,8
Starý Hrozenkov	1 084,1	429,5	654,5	564,9	52,1
Šumice	1 570,7	1 186,7	383,9	8,8	0,6
Vápenice	988,2	501,5	486,7	42,5	4,3
Vyškovec	1 117,4	443,4	674,0	52,4	4,7
Záhorovice	1 491,6	722,7	769,0	0	-
Žitková	611,0	549,4	61,6	290,8	47,6
MASB celkem	20 119,5	9 901,6	10 218,0	4 745,1	23,6

Zdroj: vlastní zpracování dle Data pro Místní akční skupiny (MAS), ©2020

Na celém území MASB nepatrně převládá výskyt nezemědělské půdy, tak jako i ve většině obcí. Největší podíl na nezemědělské půdě mají ve všech obcích mimo Žitkovou lesní pozemky, v obci Žitková mají větší podíl ostatní plochy. Zemědělská půda obcí je tvořena

převážně trvalými travními porosty, v některých obcích však převládá orná půda. Nejvyšší podíl orné půdy na celkové rozloze nalezneme v obci Šumice, jedná se o 64 %. Vzhledem k ekologickému zemědělství je území obce považováno za ideální, ovšem v obci působí pouze jeden ekologický zemědělec. Mezi další obce s vysokým podílem orné půdy patří sousedící obce Záhorovice, Nezdenice, Rudice či Bojkovice, tedy spíše severozápad území MASB. V těchto obcích je však velké riziko eroze půdy.

Typ půdy vyskytující se na celém území MAS Bojkovska je kambizem. Zemědělská půda je potencionálně ohrožena vodní erozí na základě dlouhodobého průměrného smyvu půdy, který dosahuje středních až nejvyšších hodnot, a to od $8,1$ do $30,0 \text{ t} \cdot \text{ha}^{-1} \cdot \text{rok}^{-1}$, kdy přípustná hranice je $10 \text{ t} \cdot \text{ha}^{-1} \cdot \text{rok}^{-1}$ pro hluboké půdy ($>60 \text{ cm}$) a $4 \text{ t} \cdot \text{ha}^{-1} \cdot \text{rok}^{-1}$ pro středně hluboké půdy ($60\text{-}30 \text{ cm}$). Území MAS Bojkovska je bez ohrožení vůči větrné erozi, ovšem výskyt vodní eroze malých vodních toků je zde vysoký až velmi vysoký. Území je položeno na geologické jednotce flyši Karpat a je jednou z míst s velmi častým výskytem sesuvů půdy. (Flyš je soubor usazených hornin s cyklickým opakováním pískovců a jílovců. Retenční vodní kapacita zemědělské půdy na tomto území se řadí do kategorie vyšší střední s hodnotou $220\text{-}320 \text{ l} \cdot \text{m}^{-2}$, u lesní půdy je tato hodnota $130\text{-}190 \text{ l} \cdot \text{m}^{-2}$ (Hrnčiarová, 2009, 261-265)

Obrázek 6 – Výskyt sesuvů půdy na území MAS Bojkovska
(zdroj: Hrnčiarová, 2009, s. 263)

4.2.2 Energie, klima a vodstvo na území MAS Bojkovska

Možnost využití větrné energie nacházející se na území MAS Bojkovska spadá do nižších až středních hodnot. Energii vodního toku představuje aktuální průtok v korytě toku, kdy na území MASB je vyskytuje spíše střední energie, ovšem na jihozápadě nalezneme i místa

s extrémně vysokou energií. Výskyt slunečního záření je dán astronomickými, atmosférickými a geografickými podmínkami daného území, na řešeném území je roční úhrn slunečního záření v hodnotách 1 600 až 1 800 $MJ.m^{-2}$, což na škále představuje střední hodnoty. Celkově je území bez výrazných energetických přebytků a nedostatků z hlediska přírodních zdrojů energie, tedy pouze s průměrnými dávkami slunečního záření a tepla. Mezi hlavní dostupné přírodní zdroje tedy patří vodní, biotická či mírně i větrná energie. (Hrnčiarová, 2009, s. 98-99)

Průměrná roční teplota vzduchu na daném území se pohybuje mezi 5–8 °C a roční úhrn srážek je poměrně vysoký, jedná se o 800 – 1 200 mm. Celkově se tedy jedná o spíše teplejší území ovšem s velkým výskytem srážek. S takovým výskytem srážek je spojen i vyšší průměrný úhrn nové sněhové pokrývky, kdy její výška v průměru dosahuje 15-35 cm. Oficiálně území spadá do mírně teplé klimatické oblasti, která zahrnuje v létě 20-40 letních dnů, v přechodném období 140-160 mrazových dnů a v zimě 50-60 ledových dnů. (Hrnčiarová, 2009, s. 100-105)

Primárním tokem na území MASB je Olšava, která je rozvětvená téměř po celém území. Dále se zde nachází několik malých toků. Povrchové vody jsou z hlediska pH zásadité, hodnota dosahuje od 7,5 do 8,5. Odtok podzemních vod na řešeném území je nízký, což značí retenční schopnost krajiny, tedy zůstatek podzemních vod na území. (Hrnčiarová, 2009, s. 126-133)

4.2.3 Kvalita životního prostředí a potenciály krajiny na území MAS Bojkovska

Kvalita životního prostředí je na tomto území dobrá, jelikož zde nejsou překročeny limitní hodnoty pro ochranu zdraví obyvatel. Není zde patrné ani znečištění povrchových vod komunálními a průmyslovými zdroji. Olšava se však považuje za mírně znečištěný až znečištěný vodní tok z hlediska výskytu chemických látek. Ohrožení lesních půd je však v některých částech (příhraniční oblasti) území silné, což znamená ovlivnění chemického složení lesních půd, tedy zvýšené riziko zvětrávání či odolnost čelit okyselení. Ekologická stabilita krajiny je středně vysoká až vysoká spíše se střední heterogenitou využití krajiny (počet kategorií k využití krajiny). Stav poškození listnatých a jehličnatých lesů je na úrovni prvního stupně z celkových čtyř stupňů poškození. Fragmentace krajiny díky dopravě je na řešeném území nízká z důvodu nízkému výskytu hlavních dopravních cest, není tedy nějak výrazněji rozdělena do více oblastí. (Hrnčiarová, 2009, s. 269-278)

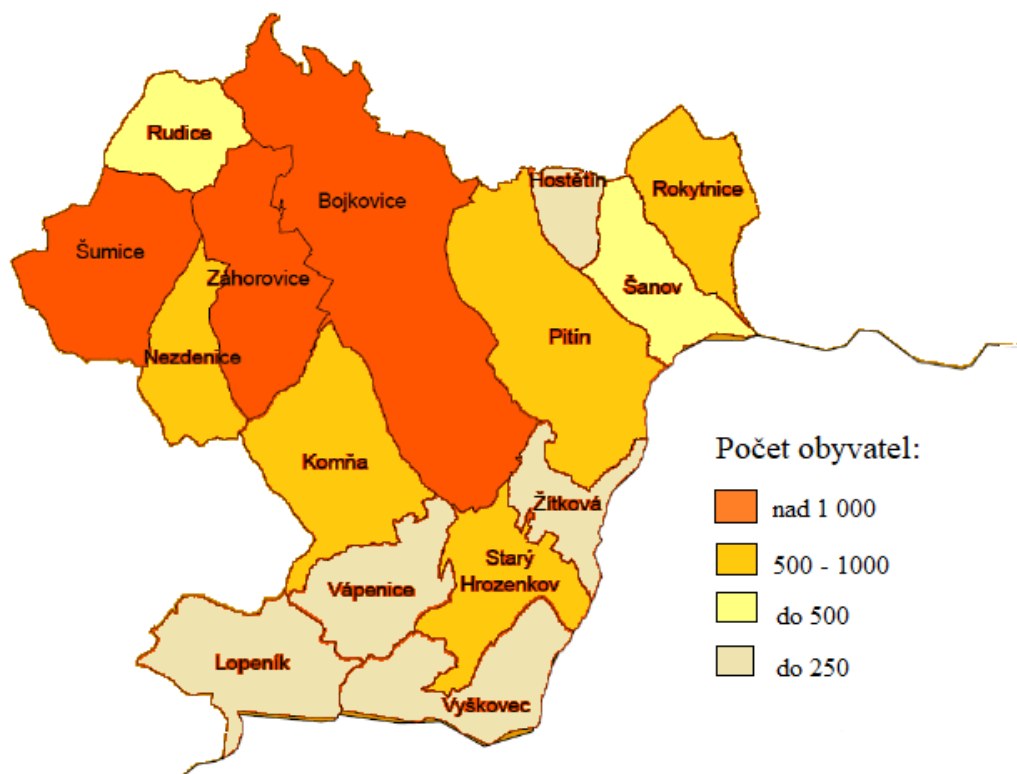
Potenciální rekreační plocha je dán podílem k rozloze obce a na celkovém území MAS Bojkovska je tento podíl v průměru středně velký, avšak v centru území je nejvyšší, v hodnotě od 75 %. Celkový potenciál cestovního ruchu je na celém území zvýšený, přírodní potenciál je zde vysoký. Koeficient ekologické stability krajiny zde dosahuje těch nejvyšších hodnot, což poukazuje na ideální místo k výskytu EZ. (Hrnčiarová, 2009, s. 300-307)

4.3 Sociálně-ekonomická charakteristika MAS Bojkovska

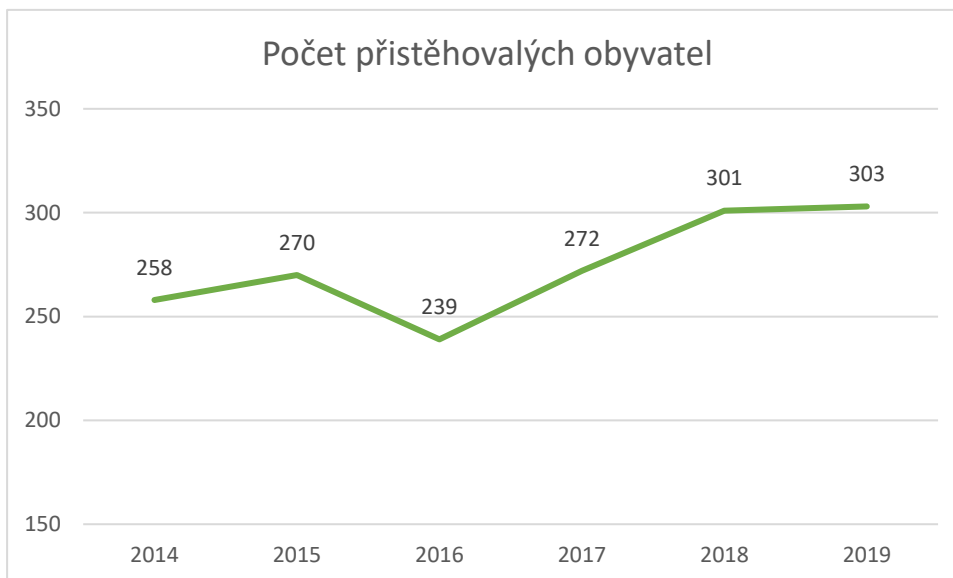
Území MAS Bojkovska je typickou venkovskou oblastí s malými obcemi řešící stárnutí obyvatelstva, odliv mladých obyvatel do větších měst či nedostatek pracovních příležitostí. Tyto problémy na druhou stranu vyvažuje kulturní a přírodní bohatství území a vysoký výskyt cestovního ruchu, což udržuje území v „živosti“ a ekonomické stabilitě.

4.3.1 Obyvatelstvo na území MAS Bojkovska

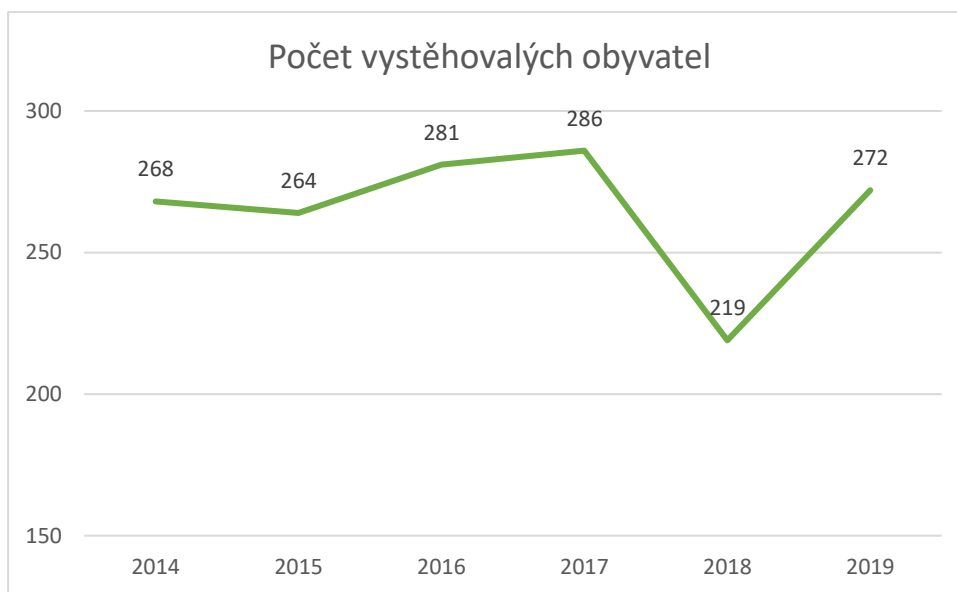
Celkový počet obyvatel žijících na území MASB je k 31. 12. 2019 12 659, od roku 2001 má tento počet klesající tendenci. Mezi největší obce patří Bojkovice, Šumice a Záhrovice. Tyto jediné obce mají přes 1 000 obyvatel. Nejmenšími obcemi jsou Vyškovec, Žitková a Vápenice. Počet obyvatel sedmi obcí nepřesahuje 500.

Obrázek 7 – Počet obyvatel v jednotlivých obcích území MAS Bojkovska (vlastní zpracování dle MAS Bojkovska, 2014)

Obrázek 9 – Počet přistěhovalých obyvatel na území MAS Bojkovska v letech 2014-2019 (zdroj: Data pro Místní akční skupiny (MAS), ©2020)

Obrázek 10 – Počet vystěhovalých obyvatel na území MAS Bojkovska v letech 2014-2019 (zdroj: Data pro Místní akční skupiny (MAS), ©2020)

Hodnoty přistěhovalých a vystěhovalých obyvatel na území MAS Bojkovska potvrzují, že je zde značný odliv obyvatel do větších měst, ale také, že pro mnoho lidí je toto území atraktivní k životu a zvolí jej jako své bydliště. Rozdíl mezi těmito dvěma údaji není extrémní, od roku 2018 je počet přistěhovalých vyšší než počet vystěhovalých. V rozmezí pěti let se hodnoty drží na přibližné výši, pouze v roce 2018 zaznamenal propad v počtu vystěhovalých. (Data pro Místní akční skupiny (MAS), ©2020)

Nejvíce osob zde žijících spadá do věkové skupiny produktivních osob (15-64 let), a to necelých 65 %. Druhou největší skupinou jsou poproduktivní osoby (65 a více let), celkem

přes 21 % všech obyvatel. Nejméně osob patří do předproduktivní skupiny (0-14 let), a to 14 %. Index stáří zde kopíruje současný celorepublikový rostoucí trend, kdy dochází k velkému poměru žijících osob v důchodovém věku vzhledem k ostatním věkovým skupinám. Jelikož se jedná o venkovský region, nejvyšší počet obyvatel získal středoškolské vzdělání bez maturity a středoškolské s maturitou. V roce 2011 podíl obyvatel s maturitou překročil podíl obyvatel se základním vzděláním. (MAS Bojkovska, 2014, s. 20-27) Územní stabilita, která vyjadřuje podíl osob žijících v době SLDB ve stejné obci, ve které bydleli ihned po narození, z celkového počtu trvale bydlících obyvatel. Tento podíl dosahuje na území MAS Bojkovska střední až vysoké hodnoty, polovina území je v hodnotě 55-65 %, druhá polovina v hodnotě 65-81 %. Tento podíl tedy vypovídá, že poměrná část obyvatel řešeného území zůstává ve stejné obci značnou část svého života. (Hrnčiarová, 2009, s. 161)

4.3.2 Zaměstnanost na území MAS Bojkovska

Na území MAS Bojkovska se nachází celkově 1 481 ekonomických subjektů se zjištěnou aktivitou (fyzických a právnických osob), nejvyšší hodnoty se nachází v největších obcích, a to v Bojkovicích (517), Šumicích (176) a v Záhorovicích (132), v ostatních obcích je výskyt ekonomických subjektů pod hodnotou 100. I na území nejmenších obcí je počet těchto subjektů vždy vyšší než 20. Živnostníci, tedy fyzické osoby podnikající podle živnostenského zákona převládají ve všech obcích na právnickými osobami. (Data pro Místní akční skupiny (MAS), ©2020)

Podíl nezaměstnaných osob vyjadřující podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku byl v roce 2019 na území MAS Bojkovska 2,67, ve srovnání se Zlínským krajem, kde hodnota činí 2,4, se jedná o minimálně vyšší hodnotu. Nulový podíl byl evidován v Nezdenicích, nejvyšší podíl v obci Žitková. Muži představují na řešeném území vyšší podíl (2,73) než ženy (2,55), opět to ovšem není podstatný rozdíl. Stejně je tomu i ve Zlínském kraji, zde je podíl nezaměstnaných mužů 2,5 a žen 2,3. (Data pro Místní akční skupiny (MAS), ©2020)

Struktura zaměstnanosti ekonomicky aktivních obyvatel představuje celkový obraz hospodářství řešeného území, tedy jak je území hospodářsky zaměřeno. Udává pohled na to, v kterém sektoru (primární – zemědělství, sekundární – průmysl či terciální – služby) pracuje nejvíce obyvatelstva. Údaje se získávají při SLDB. Jak je hospodářsky zaměřeno území MAS Bojkovska představuje tabulka č. 10.

Tabulka 5 – Struktura zaměstnanosti obyvatel na území MAS Bojkovska v roce 2011

Obec	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo (v %)	Zaměstnaní v (v %)		
		zemědělství	průmyslu a stavebnictví	službách
Bojkovice	48,5	2,9	50,3	46,8
Lopeník	48,2	8,5	47,8	43,7
Záhorovice	48,0	3,1	50,6	46,3
Rokytnice	47,5	6,3	54,5	39,2
Komňa	47,4	10,1	50,6	39,3
Šumice	47,2	3,2	46,7	53,3
Šanov	46,1	5,7	42,8	51,5
Pitín	45,5	5,4	54,7	39,9
Hostětín	45,3	4,5	43,9	51,6
Rudice	43,6	4,3	52,4	43,3
Vápenice	43,0	11,9	39,0	49,1
Starý Hrozenkov	38,6	5,4	29,7	64,9
Žitková	38,6	3,8	28,3	67,9
Nezdenice	36,9	2,3	44,4	53,3
Vyškovec	34,9	9,1	33,3	57,6
MASB celkem	44,0	5,8	44,6	49,8
Zlínský kraj	48,6	2,5	40,8	56,7
ČR	48,7	2,7	32,2	65,1

Zdroj: vlastní zpracování dle MAS Bojkovska, 2014, s. 71-72

Ze souhrnných ukazatelů je patrné, že území MAS Bojkovska je primárně zaměřeno na zemědělský a průmyslový sektor, jelikož tyto oblasti převažují nad hodnotami v rámci Zlínského kraje i celé ČR. Podíl EAO zaměstnaných v zemědělství, lesnictví a rybolovu je dvakrát vyšší než v celé ČR, v porovnání se Zlínským krajem je to dokonce i více než dvakrát. Zaměstnaní v průmyslu a stavebnictví zde představují také vyšší podíl, než je tomu

v kraji či v ČR. Podíl EAO zaměstnaných ve službách je poté tedy výrazně nižší, než podíl v ČR i v kraji. Nejvyšší podíl EAO se nachází v Bojkovicích, překvapivě v Lopeníku, který patří mezi nejmenší obce, Záhorovicích či Rokytnici. Naopak nejmenší podíl je patrný ve Vyškovci a v Nezdenicích, zde však můžou být data zkreslená díky domovu pro seniory. Nejvyšší podíl zaměstnaných v zemědělství žije v obci Vápenice či Komňa, zde hodnoty přesahují 10 %. Průmysl a stavebnictví je zaměstnáním pro největší podíl obyvatel v Pitíne a Rokytnici a služby zaměstnávají nejvyšší podíl v Žitkové a Starém Hrozenkově, pouze u těchto obcí podíl převyšuje 60 %.

4.3.3 Cestovní ruch – významné turistické cíle na území MAS Bojkovska

Cestovní ruch na řešeném území je jedním z prioritních ekonomických zdrojů a možností, které toto území nabízí. Zachovalá, nedotčená a chráněná příroda poskytuje mnoho zajímavostí, turistických tras či zajímavých výhledů. Území nabízí historické, přírodní, vodní, zimní či naučné využití, je tedy k navštívení po celý rok.

Památky

Na území MAS Bojkovska se nachází 2 zámky a jedna zřícenina gotického hradu. Nejznámější je zámek Nový Světlov v Bojkovicích, který se hojně využívá na různé akce (výstavy, svatby, oslavy), ovšem nabídne i typické prohlídky či ubytovací služby. Téměř ve všech obcích se nachází nějaká sakrální stavba, mezi největší patří kostely v Šumicích, Starém Hrozenkově, Pitíně či v Bojkovicích. Památníky nacházející se na území jsou především určeny obětem válek či bitev, nachází se zde však i památník J. A. Komenského, a to v Komni. (Turistický portál, ©2021)

Příroda

Na území se nacházejí čtyři přírodní rezervace, a to dvě v katastru obce Žitková, jedna u obce Starý Hrozenkov a jedna v katastru obce Vyškovec. Tyto přírodní rezervace jsou bohaté na faunu a flóru, řadu ohrožených druhů, v PR Hutě byl dokonce objeven i nový druh slimáka. Mezi přírodní památky patří šest luk a pastvin a jeden zatopený lom. Na těchto památkách taktéž žije mnoho druhů fauny i flóry spolu s ohroženými druhy. Lom Rasová je vyhledávaným turistickým cílem. Z dalších přírodních zajímavostí se na území nachází ještě jeden lom, a to andezitový lom Bučník, který je však v současné době nepřístupný. Zajímavostí je i výskyt minerálních vod na tomto území, a to konkrétně minerální pramen v Rudicích, Záhorovská kyselka či pramen uhličité vody v Nezdenicích. (Turistický portál, ©2021)

Ubytování a stravování

Tabulka 6 – Počet ubytovacích a stravovacích zařízení na území MAS Bojkovska v roce 2021

Obec	Ubytovací zařízení	Stravovací zařízení
Bojkovice	10	9
Starý Hrozenkov	5	3
Lopeník	5	1
Vápenice	4	0
Vyškovec	3	1
Žitková	2	3
Šanov	2	1
Pitín	1	2
Záhorovice	1	2
Nezdenice	1	1
Hostětín	1	0
Rokytnice	1	0
Komňa	1	0
Šumice	0	3
Rudice	0	0
MASB celkem	37	26

Zdroj: vlastní zpracování dle Turistický portál, ©2021

Nejvyšší počet ubytovacích i stravovacích zařízení se nachází v Bojkovicích, jelikož se jedná o největší obec území a také „centrum“ tohoto regionu. Nalezneme zde spíše hotely či penziony, kdežto v ostatních obcích převažují chaty či chalupy. Žádné ubytovací zařízení se nenachází v Šumicích a v Rudicích, zde se nenachází ani žádné stravovací zařízení. Stravovací zařízení chybí i ve více obcích, a to celkem v pěti. Dostupnost ubytovacích zařízení je na celém území vyhovující, jelikož obce jsou v dojezdových vzdálenostech a je tedy možnost i výběru.

Ubytování se zaměřením přímo na ekologické zemědělství nabízí obec Hostětín, a to ekologický institut Centrum Veronica, což je vzdělávací a informační středisko nabízející mnoho činností, včetně ubytování v ekopenzionu. (Vyzkoušejte pasivní dům na vlastní kůži, ©2021)

Infrastruktura cestovního ruchu

Území je plně protkáno naučnými stezkami či cyklotrasy pro pěší i cyklo turisty a nabízí tak mnoho míst k vidění. Pro pěší turisty je zde připraveno celkem 12 naučných stezek či turistických tras s poznáním krajiny, obcí, rozhleden či přírodních zajímavostí. Nejdelší trasou je naučná stezka Bojkovická s délkou 24 km, výhodou těchto stezek je však fakt, že každý si je může přizpůsobit dle svých potřeb. Pro cyklisty je dostupných mnoho cyklotras, mezi ty nejznámější patří Na kole karpatskou krajinou (42 km) či Bojkovská magistrála (11 km). V létě mohou návštěvníci využít pěti vybudovaných koupališť, v zimě pak Ski centrum Bílé Karpaty na Mikulčině Vrchu či 70 km běžkařských tras. (Turistický portál, ©2021) Při absolvování některých z těchto tras je možnost navštívit i několik ekofare.

5 ANALÝZA EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ NA ÚZEMÍ MAS BOJKOVSKA

Vzhledem k charakteru území celého Zlínského kraje i MAS Bojkovska je zemědělství jedním z významnějších prvků typických pro hospodářské činnosti obyvatelů. Území celého Zlínského kraje je považováno za venkovský region spíše s menšími obcemi a škálou přírodních scenérií. Nachází se zde mnoho pastvin i intenzivně obhospodařovaných zemědělských oblastí. Celková ekologicky obhospodařovaná plocha ve Zlínském kraji je přes 37 tisíc ha, což je čtvrtina zemědělské plochy v kraji. Jedná se o jeden z nejvyšších podílů mezi všemi kraji. Celkový počet ekofarem je 391, v okrese Uherské Hradiště se jedná o 91 ekofarem, v okrese Zlín je to 147. V kraji je rozsáhlý ekologický chov zvířat, který probíhá na více než 30 tisících ha ekologické půdy, na zbývající výměře se pěstují pícniny pro hospodářská zvířata, zelenina či obiloviny. Stále více se zde rozvíjí i agroturistika právě díky vysokému výskytu ekologického zemědělství. (Česká technologická platforma pro ekologické zemědělství, 2018)

Rostoucí tendence ekologických subjektů je patrná i pro území MAS Bojkovska, kdy v roce 2012 bylo evidováno 39 ekologických zemědělců, tedy o 14 méně než současný stav. Z toho 26 ekofarem chovajících hospodářská zvířata, nejčastěji skot. (MAS Bojkovska, 2014, s. 67) V programovém období 2007-2013 nebyla MAS Bojkovska v programu LEADER podpořena, tudíž nedošlo k žádné podpoře ekologických subjektů prostřednictvím této místní akční skupiny. Pokud se podíváme z časového hlediska na registrace subjektů do Registru ekologických podnikatelů dle tabulky v příloze I, do roku 2006 bylo zaregistrováno 16 ekologických subjektů se stále aktivní činností. Datum registrace k 1. 1. 2006 představuje fiktivní datum začátku činnosti subjektu, jelikož skutečné datum není známo. Do konce roku 2012 se registrovalo dalších 23 subjektů.

Tabulka 7 – Výskyt ekologicky hospodařící subjekty v jednotlivých obcích na území MAS Bojkovska k 14. 5. 2021

Obec	Počet ekologicky hospodařících subjektů
Bojkovice	9
Rokytnice	7
Pitín	6
Žitková	6

Starý Hrozenkov	5
Hostětín	4
Lopeník	4
Vápenice	3
Vyškovec	3
Komňa	2
Šanov	1
Nezdenice	1
Rudice	1
Šumice	1
Záhorovice	0

Zdroj: vlastní zpracování dle (Registr ekologických podnikatelů, ©2009-2021)

Nejvíce ekologických subjektů hospodaří ve městě Bojkovice, dále v obcích Rokytnice, Pitín a Žitková. Do roku 2017 měla každá obec alespoň jednoho ekologického zemědělce, ovšem v tomto roce ukončil registraci jeden ekologický zemědělec se sídlem v Záhorovicích, nyní je již tato obec bez ekologického zemědělce. (Registr ekologických podnikatelů, ©2009-2021) Po ukončení členství v roce 2018, a ukončení územní působnosti od nového programového období, obce Šanov se počet ekologických subjektů na území MAS Bojkovska sníží o jednoho zemědělce. Pokud by obec zachovala územní působnost, tento zemědělec by i nadále mohl využívat podpory v rámci MAS Bojkovska, i když obec již není nadále členem.

Současný stav je 53 registrovaných ekologických zemědělců s platným certifikátem plus jeden registrovaný zemědělec s neplatným certifikátem. Tyto subjekty hospodaří celkově na 4 745 ha ekologické půdy, což je necelá 1/4 celkového území MAS Bojkovska a polovina celkové zemědělské půdy nacházející se na tomto území. Seznam všech ekologických subjektů k 14. 5. 2021 se nachází v příloze I.

Devět ekologických subjektů se řadí přímo mezi členy MAS Bojkovska. Jsou to Agrofiniš, spol. s.r.o., Polách Ladislav, ZD Bzová – Krhov, ZPD Nezdenice, družstvo, ZS Pitín, a.s., Bc. Peléšek David, Moudřík Jaroslav, obec Pitín a Humpola Petr. Většina ekologických subjektů působících na území MAS Bojkovska je registrována a má platný certifikát jako

ekologický zemědělec, pouze 2 subjekty mají certifikát pro jinou činnost, a to Bykaro s.r.o. jako výrobce biopotravin a Baránek Libor jako výrobce biopotravin a distributor – obchodník. 8 subjektů provozuje zároveň více činností, ovšem pouze 6 jich má všechny platné certifikáty, ti ostatní mohou provozovat pouze ty činnosti, na které mají platný certifikát. Jeden subjekt, Matyáš Vlastimil, nemá v současné době platný žádný certifikát, tudíž svoji činnost ekologického zemědělce nemůže provozovat. Z hlediska výměry ekologicky obhospodařované půdy je pouze 7 subjektů, kteří hospodaří na více než 100 ha. Mezi ty největší patří zemědělská družstva, např. Zemědělské podílnické družstvo Nezdenice s 921,02 ha půdy, Zemědělské družstvo Rudice – Přčkovice s 573,50 ha či Zemědělské družstvo Bzová – Krhov s 539,72 ha. Průměrná ekologicky obhospodařovaná půda činí 86,27 ha, ovšem pokud odečteme 7 největších ploch, průměr spadne na 21,93 ha. Třetina ekologických subjektů hospodaří na ploše o velikosti méně než 10 ha. Vzhledem k těmto faktům je patrné, že EZ na území MAS Bojkovska se uskutečňuje primárně na menších plochách, ovšem s vysokým počtem registrovaných zemědělců.

5.1 Veřejná podpora ekologického zemědělství v rámci MAS Bojkovska

V programovém období 2014-2020 bylo v rámci MAS Bojkovska podpořeno ekologické zemědělství pouze z Programu rozvoje venkova. Do konce roku 2020 bylo vyhlášeno celkem deset výzev PRV, z nichž ve druhé výzvě nebyl vybrán žádný projekt, a pátá a sedmá výzva byly zrušeny. Druhá výzva PRV s celkovou alokací 550 tis Kč byla zaměřena na dva okruhy, a to Fiche 1: Předávání znalostí a informací v oblasti zemědělství a Fiche 3: Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů. Výzva obdržela pouze jednu projektovou žádost pro Fiche 3: Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů, a to od firmy ZS Pitín, a.s. s názvem projektu Technologie dosoušecích boxů, která získala při hodnocení 0 bodů a nebyla tedy vybrána. (Výzvy PRV, ©2021)

V průběhu tohoto programového období rozšířila MASB svůj operační program o novou aktivitu OPŽP a alokaci (navíc 10 mil Kč oproti stávající schválené alokaci), tuto možnost získala každá MAS. Rozšíření této aktivity se směřovalo převážně na zakládání či obnovu veřejné zeleně, podpora biodiverzity či výsadbu na nelesní půdě. (Výzvy OPŽP, ©2021) MASB se rozhodla o rozšíření na základě příslibení projektů ze strany starostů obcí, a tak byly vyhlášeny celkem 3 výzvy OPŽP. Ani do jedné výzvy se však žádný projekt nepřihlásil, hlavním důvodem byla vysoká spoluúčast a žádat o dotaci „napřímo“ OPŽP je v tomto případě výhodnější než přes MAS.

V současném roce započalo přechodné programové období 2021-2022, kdy první rok MAS Bojkovska plánuje vyhlašovat výzvy se zbytkovou alokací. Podpora zemědělců však již není v tomto roce možná, jelikož jejich alokace je plně vyčerpána. Současně by mělo být místní akční skupině nabídnuto určité procento z alokace na příští programové období, aby se nepřerušil provoz a podpora v rámci MAS. Výška této alokace bude přidělena na základě klíče (dle rozlohy a počtu obyvatel) a je na každé MAS, zda tuto alokaci přijme nebo ne. Postoj MAS Bojkovska je v současnosti takový, že alokaci uvítají a nové výzvy by tedy mohly být vyhlášeny od jara 2022.

Tabulka 8 – Přehled vyhlášených výzev MAS Bojkovska s podporou EZ v programovém období 2014-2020

Vyhlášená výzva	Opatření – Fiche	Počet schválených projektů EZ	Finanční alokace výzvy (v tis Kč)
1. Výzva PRV	Fiche 2: Podpora zemědělských podniků	13	4 565
3. Výzva PRV	Fiche 3: Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů	1	500
4. Výzva PRV	Fiche 3: Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů	1	500
9. Výzva PRV	Fiche 2: Podpora zemědělských podniků	4	734
10. Výzva PRV	Fiche 3: Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů	1	501

Zdroj: vlastní zpracování dle Výzvy PRV, ©2021

Celkově se ekologické subjekty na území MAS Bojkovska zapojili do pěti výzev PRV, v nichž uplatnili své projekty. Opatření, na které zemědělci získali podporu pro své projekty, byly dvě, a to podpora zemědělských podniků a zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů. Výzvou s největší finanční alokací byla první výzva, do které se také přihlásil nejvyšší počet žadatelů a nejvíce jich také uspělo. Celková alokace pro tuto výzvu činila 4 565 tis Kč, průměrná podpora na jeden projekt tedy činila 326 tis Kč, pokud počítáme všechny schválené projekty. Těch bylo celkově 14, ovšem jeden zemědělec nefiguruje jako ekologický zemědělec, proto zde není uveden. Mezi ekologickými subjekty, kteří získali podporu v rámci první výzvy, byli ZPD Nezdenice se dvěma projekty, ZS Pitín, a.s. se třemi projekty, Ing. David Peléšek se dvěma projekty, ZD Rudice-Přečkovice se dvěma projekty,

Petr Humpola (jeden projekt), Agrofiniš, spol. s.r.o. (jeden projekt) a ZD Bzová-Krhov se dvěma projekty. V 90 % se jednalo o projekty na pořízení zemědělské techniky, dva projekty byly zaměřeny na rekonstrukci skladovacích prostor. Druhou největší výzvou byla 9. výzva zaměřená na stejné opatření jako výzva první, ovšem již s podstatně nižší alokací, a to 734 tis Kč. Zde byly schváleny čtyři projekty ekologických zemědělců, celkově však 7 projektů. Průměrná alokace na jeden projekt, počítána ze všech žádostí, činila 105 tis Kč. Zde získali podporu Petr Humpola, ZS Pitín, a.s., ZD Bzová-Krhov a CS Moravia s.r.o., všichni s jedním projektem. Tyto projekty byly určeny na pořízení zemědělské techniky či vybavení. Zbylé tři výzvy byly určena na opatření Zpracování a uvádění na trh zemědělských produktů s alokacemi 500, 500 a 501 tis Kč. V každé této výzvě byl schválen projekt jednomu ekologickému subjektu, jednalo se o Moštárnu Hostětín s.r.o. ve třetí výzvě s projektem V moštárně chytře, o Bykaro s.r.o. ve čtvrté výzvě s projektem Inovace provozu a v desáté výzvě taktéž o Bykaro s.r.o. s projektem Bykaro – nákup zařízení pro zpracování masa a kostí.

5.2 Analýza rozvojových potřeb ekologického zemědělství

Analýza rozvojových potřeb z primárních dat pro potřeby této diplomové práce je vytvořena na základě uskutečněných rozhovorů se zástupci ekologických zemědělců, MAS Bojkovska či CHKO Bílé Karpaty. Žádost o rozhovor byla zaslána devíti ekologickým subjektům působících na území MAS Bojkovska, manažerce MAS Bojkovska a vedoucímu oddělení péče o přírodu a krajinu se specializací na zemědělství v CHKO Bílé Karpaty. Výběr ekologických subjektů probíhal primárně na základě doporučení manažerky MAS Bojkovska. Z oslovených devíti subjektů ekologického zemědělství s rozhovorem byli ochotni se zúčastnit pouze dva, celkový počet uskutečněných rozhovorů jsou čtyři. Z důvodu probíhající pandemie COVID-19 probíhaly dva rozhovory online formou a dva rozhovory byly zodpovězeny přes e-mail. Seznamy otázek pro dotázané subjekty jsou uvedeny v příloze II, III a IV.

5.2.1 Výsledky rozhovoru s MAS Bojkovska

Dle manažerky MAS Bojkovska výskyt EZ na tomto území přináší mnoho výhod z hlediska přírodního, ekonomického i sociálního. Jedním z nich je například udržitelná půdní úrodnost, rozsáhlá nabídka kvalitních bioproduktů či spolupráce mezi jednotlivými zemědělskými subjekty a předávání dobré praxe mezi jednotlivými subjekty.

Zda je výskyt EZ na území MAS Bojkovska nadprůměrný v porovnání se soudními MAS nemůže MAS Bojkovska posoudit, jelikož nemá k dispozici žádné relevantní dokumenty či průzkumy. Ekologické subjekty však patří mezi část členské základy a celkově se jedná o významné subjekty působících na tomto území.

Podpora ekologicky hospodařících subjektů v programovém období 2014-2020 dosáhla přibližně 5,2 mil Kč. Celková alokace pro PRV MAS Bojkovska činí 16 mil Kč, jedná se tedy o 32,5 % vyplacených na účely EZ. Z celkové alokace napříč strategií rozvoje se jedná o hodnotu přibližně 15 %.

Učinit průzkum k porovnání výskytu ekologicky hospodařících subjektů v sousedním místních akčních skupinách by bylo přínosem pro MAS Bojkovska, jelikož hodnoty ekologických subjektů registrovaných na řešeném území napovídají, že se jedná o značný výskyt a tuto skutečnost by mohla MAS využít do budoucna (prezentovat se jako primární území se zaměřením na ochranu ŽP a krajiny díky rozvinutému výskytu EZ, získávat vyšší podporu pro subjekty EZ atd.)

5.2.2 Výsledky rozhovoru s CHKO Bílé Karpaty

Vedoucí oddělení péče o přírodu a krajinu se specializací na zemědělství v CHKO Bílé Karpaty uvádí, že výskyt EZ je k přírodě mnohem šetrnější, stále převládá intenzivní zemědělství. Přísná pravidla týkající se používání umělých hnojiv a chemických přípravků mají mnohem menší dopad na živou přírodu spolu s pozitivním vlivem. Např. na nehnojených loukách dochází k výskytu vzácných druhů rostlin i drobných živočichů, i na orné půdě či v sadech je biodiverzita výrazně vyšší.

Na území CHKO Bílé Karpaty je výskyt EZ velmi významný i z hlediska zachování unikátní biodiverzity. Po roce 1989 došlo k zatravnění většiny orné půdy a mnoho farem přešlo do režimu ekologického zemědělství. Travnaté plochy jsou dnes zařazeny do agroenvironmentálních dotací, nejčastěji jako druhově bohaté pastviny nebo jednosečné louky (titul horské suchomilné louky nehnojené), zajímavý je i podíl sadů. Data uvádí, že k říjnu 2020 se v režimu certifikovaného EZ na území Bílých Karpat nachází 18 400 hektarů ekologické půdy, dalších 361 hektarů v přechodném období. To znamená celkem téměř 70 % zemědělské půdy vedené v LPIS pro toto území.

Ekologické zemědělství v CHKO přináší především pozitiva, je velmi důležité, že ve všech maloplošných chráněných územích hospodaří zemědělci v režimu EZ. Riziko případného nevhodného zásahu se tím výrazně eliminuje a tento způsob hospodaření je zásadní i pro

ochranu vodních zdrojů a pramenišť, které jsou jedním z nejvýznamnějších fenoménů Bílých Karpat. Určitým negativem může být snad jen snižující se míra podpory státu jak ekologickému zemědělství, tak hospodářům v podhorských oblastech, která by mohla z dlouhodobějšího hlediska vést k poklesu zájmu o hospodaření, opouštění některých ploch, a naopak snahu o vyšší intenzitu na jiných plochách.

Další speciální podmínky pro EZ na území CHKO Bílé Karpaty nejsou nastaveny, již samotná pravidla pro EZ jsou striktní. S řadou zemědělců však probíhá spolupráce, v nejčinnějších územích se využívá místo zemědělských dotačních titulů Program péče o krajinu, ze kterého financujeme kosení a pastvu, případně čištění náletových dřevin.

5.2.3 Výsledky rozhovorů s ekologickými zemědělci

Rozhovory byly uskutečněny se ZS Pitín, a.s. a se Zemědělským podílnickým družstvem Nezdenice. Oba subjekty využili v programovém období 2014-2020 podpory v rámci MAS Bojkovska, v případě ZS Pitín, a.s. se jednalo o nákup strojů (traktor, válce, žací stroj či secí kombinace), ZPD Nezdenice využilo podpory taktéž na nákup technického vybavení ale i na rekonstrukci skladovacích prostor.

V přechodném či příštím programovém období by oba ekologičtí zemědělci opět rádi žádali o podporu prostřednictvím místní akční skupiny. ZPD Nezdenice má zájem o rekonstrukci ustájovacích prostor a ZS Pitín, a.s. o zakoupení lisu na kulaté balíky. ZS Pitín, a.s. také vidí zásadní problém v nedostatečné přístupnosti pozemků po lesních a polních cestách, kdy v současnosti dochází k nekontrolovatelným přejezdům pro cizích pozemcích. Tento problém zřejmě nebude možné řešit v rámci strategie rozvoje MAS Bojkovska, ovšem je možné ho diskutovat na setkáních MAS či na úrovni jednotlivých obcí.

5.2.4 Dopady současné epidemiologické situace COVID-19

Součástí rozhovorů se všemi oslovenými byly i otázky směřující k současné pandemii COVID-19 a k tomu, jak jednotlivé subjekty ovlivnila.

MAS Bojkovska uvádí, že reakce Národní sítě MAS a jednotlivých OP byla dostatečně rychlá již po vypuknutí pandemie a fungování místní akčních skupin tak nebylo výrazně ovlivněno. Semináře a jednání orgánů MAS Bojkovska probíhaly online formou, dále byly vydány přesné metodiky k daným situacím. Velice praktická a efektivní se projevila metoda per rollam neboli způsob rozhodování orgánů prostřednictvím korespondence či technických prostředků, a ne na shromážděních. Členové MAS Bojkovska i samotná MAS byli vyzváni

k doplnění svých stanov o metodu per rollam, aby mohla být uskutečňována. Komunikace se subjekty působící na území MAS Bojkovska již nadále neprobíhala osobně, ale pouze e-mailově či telefonicky, také sběr projektových záměrů či připomínek probíhaly také online. Uzavřením hranic či omezením pohybu docházelo k nárůstu turistiky v krajině celé ČR. Jinak tomu nebylo ani v případě CHKO Bílé Karpaty, kdy vedoucí oddělení péče o přírodu a krajinu se specializací na zemědělství uvádí, že na celém území CHKO byl výrazně zaznamenán růst návštěvnosti. Jelikož se Bílé Karpaty řadí mezi rozlehlé pohoří, návštěvnost se naštěstí rozložila na velkou plochu a nedocházelo k přeplnění některých významných turistických cílů. Návštěvnost je pečlivě sledována a stále se nachází v únosných mezích, avšak na Velké Javořině již míří k hraničním hodnotám návštěvnosti. Způsobeno je to tím, že je přístupná i ze slovenské strany a nově vybudovanou silnicí, kterou využívá cykloturistika. Pro rozložení návštěvnosti po celém území se zaměstnanci CHKO Bílé Karpaty intenzivně snaží o propagaci méně známých turistických cílů.

Změnu v činnosti ekologických zemědělců během pandemie COVID-19 nezaznamenal ani jeden z dotázaných zemědělců. ZS Pitín, a.s. uvedlo, že přibylo více administrativní zátěže a stouply finanční náklady na ochranu zaměstnanců (testování, roušky či respirátory), žádnou nabízenou kompenzaci od státu ovšem firma nepobírala. ZPD Nezdenice využila tři měsíční prominutí odvodů na sociální pojištění a také finanční podpory na snížení jistiny provozního úvěru. Oba subjekty dále uvádí, že je současná pandemie neovlivnila ani pozitivně ani negativně a jejich plány a fungování se tak bude ubírat stále stejným daným směrem a žádné výraznější změny ve fungování neplánují.

Ekologické zemědělství je jedním z odvětví, které bylo pandemií zasaženo nejméně, jelikož produkce rostlinných a živočišných surovin byla ovlivněna minimálně. Jedinou regulací bylo uzavření trhů, na kterých většina subjektů své produkty nabízí, obchody se zdravou výživou a bioprodukty byly po dobu pandemie otevřeny téměř neustále. Pokud se však ekologicky hospodařící subjekty začal orientovat v této době na e-commerce, vytvoření e-shopu mohlo mít pozitivní dopad. Lidé se začali místo nákupů v nadnárodních či národních potravinářských maloobchodních řetězcích zaměřovat na možnosti nákupu po internetu, či v prodejnách potravin s pultovým prodejem či superetách, kde je vyšší pravděpodobnost, že potkají méně lidí, než když nakupují v supermarketech, kde většinou kupují produkty konvenčního, intenzivního zemědělství. Na internetu spotřebitelé naleznou širší nabídku ekologických produktů než v superetách.

6 NÁVRH PROJEKTU ROZVOJE EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ NA ÚZEMÍ MAS BOJKOVSKA

Jako návrh projektu byl zvolen na základě analýzy rozvojových potřeb ekologických subjektů na území MAS Bojkovska projekt na nákup zemědělského stroje – lisu na kulaté balíky pro ZS Pitín, a.s.

Tabulka 9 – Anotace projektu rozvoje ekologického zemědělství

Název projektu	Nákup lisu na kulaté balíky
Žadatel projektu	ZS Pitín, a.s.
Kraj realizace projektu	Zlínský
Finanční náročnost projektu	900 tis Kč
Financování projektu	PRV
Cíl projektu	Modernizace zemědělského vybavení

Zdroj: vlastní zpracování

6.1 Popis projektu

Projekt na nákup lisu na kulaté balíky se zaměřuje na modernizaci zemědělské techniky v ZS Pitín a.s. Společnost se nachází v obci Pitín, vznikla v roce 1997 a zaměřuje se na rostlinnou i živočišnou výrobu, obhospodařuje cca 492 ha půdy, z čehož je 205 ha půda orná. Principy ekologického zemědělství tento subjekt dodržuje již několik let, od roku 1998 je členem Svazu ekologických zemědělců PRO-BIO. Mezi hlavní rostlinnou činnost patří obiloviny, víceleté pícniny a osiva, živočišná činnost subjektu spočívá v pasterveckém chovu skotu bez tržní produkce mléka, celkově 210 ks.

6.1.1 Místo realizace projektu

Region soudržnosti (NUTS II): Střední Morava

Kraj (NUTS III): Zlínský

Okres (LAU I): Uherské Hradiště

Obec (LAU II): Pitín

PSČ: 687 71

Adresa: Pitín 94

Obec Pitín je jednou z obcí s nejvyšším výskytem ekologických zemědělců na celém území MAS Bojkovska, celkem se zde nachází sedm zaregistrovaných subjektů, ovšem pouze šest jich má platný certifikát ke své činnosti. Všechny ekologické subjekty na území Pitína mají platný certifikát na ekologického zemědělce, jejich činnosti primárně spočívají v produkci rostlinné i živočišné výroby. Pěstují se zde obiloviny, ovoce, ořechy a chová se skot či ovce. Rozloha zemědělské půdy v obci Pitín je 741,5 ha a ekologické subjekty zde hospodaří na 537,47 ha, což je většina této výměry.

6.1.2 Cíl projektu

Hlavním cílem projektu je obnova zemědělské techniky společnosti ZS Pitín, a.s. za novější stroje, které jsou nezbytné k provozování jejich rostlinné i živočišné produkce. V minulosti již společnost využila možnosti získat finanční podporu v rámci MAS Bojkovska na modernizaci zemědělské techniky, nyní je potřebné pořízení lisu na kulaté balíky s variabilní komorou. Díky zakoupení nového lisu bude činnost společnosti nadále pokračovat v co nejvyšší kvalitě produkce za použití všech dostupných fungujících strojů a nebude tak potřeba neustálých výpadků techniky z důvodu jejího stáří a potřeby nutných oprav.

Obrázek 8 – Současný lis na kulaté balíky KRONE v ZS Pitín, a.s.
(zdroj: vlastní)

6.1.3 Technické požadavky na nový lis

Z důvodu již zaužívané techniky na kulaté balíky je nutností, aby i nový lis byl určený na kulaté balíky. Důležitostí je i variabilní komora, která zajišťuje nastavitelnost pro různý průměr balíků zaručující více možností pro zemědělce.

- Optimální průměr balíků: 0,90 – 1,80 m
- Vázání balíků sítí: ano
- Monitorování: ano
- Podávání materiálu: podávací rotor
- Lisovací válec: ano
- Vyhazovací rampa: ano

Obrázek 9 – Příklad nového lisu pro ZS Pitín, a.s. (zdroj: Lisy Massey Ferguson, ©2021)

6.2 Časová analýza projektu

Celková časová náročnost projektu je určena na základě doby trvání jednotlivých činností. První činností je zpracování projektové žádosti, kdy je nutné vyplnit i všechny potřebné přílohy. Aby se správně určila finanční náročnost projektu, provede se cenový marketing na trhu za účelem získání více cenových nabídek k porovnání. Z nichž se následně vybere nejvhodnější dodavatel na základě účelnosti, hospodárnosti a efektivnosti. S vybraným dodavatelem následně proběhne detailní výběr stroje dle požadavků a možností. Podání projektové žádosti místní akční skupině probíhá na základě vygenerované žádosti z účtu žadatele na Portálu Farmáře (zřizuje Státní zemědělský a intervenční fond) včetně povinných příloh. Žádost je doručena místní akční skupině a musí být před zástupcem MAS osobně

podepsána. Zhodnocení podaných žádostí probíhá na základě principu soutěže, kde každá žádost je obodována na základě preferenčních kritérií jednotlivých Fichí. Tato činnost projektu trvá nejdéle ze všech činností. Počet podpořených projektů je také limitován na výši alokace výzvy. Pokud je projekt schválen v rámci MAS, je možné provést nákup stroje, následná doprava stroje do společnosti je limitována skladovou dostupností, pokud je stroj skladem, doprava může trvat do 14 dnů, v opačném případě se může tato doba prodloužit. Poslední činností projektu je zaškolení obsluhy stroje, kterou provede dodavatel na místě společnosti přímo se zakoupeným strojem.

Tabulka 10 – Harmonogram jednotlivých činností projektu

Jednotlivé činnosti projektu	Doba trvání činnosti
Zpracování projektové žádosti	7 dnů
Cenový marketing	14 dnů
Výběr dodavatele	3 dny
Výběr vhodného zařízení dle požadavků	2 dny
Podání projektové žádosti MAS	1 den
Zhodnocení projektových žádostí orgány MAS	21 dnů
Nákup stroje	1 den
Doprava stroje do společnosti	14 dnů
Zaškolení obsluhy stroje	2 dny

Zdroj: vlastní zpracování

6.3 Financování projektu

Projekt bude financován v rámci MAS Bojkovska po přijetí částečné alokace v přechodném období 2021-2022, o kterou má MAS Bojkovska zájem. Po přijetí bude možno vyhlásit nové výzvy a dále podpořit všechny subjekty daného území. Jelikož pro SZP platí v přechodném programovém období stejná pravidla jako v programovém období 2014-2020, bude možné vyhlásit nové výzvy PRV a s tím nabídnout novou možnost pro podporu ekologických zemědělců. Financování projektu tedy proběhne přes nově vyhlášenou výzvu MAS Bojkovska (předpokladem pro vyhlášení nových výzev v přechodném období je jaro 2022) PRV s vyhlášenou Fichí 2: Podpora zemědělských podniků. Toto opatření je v souladu se strategií rozvoje místní akční skupiny a bylo podpořeno v programovém období 2014-2020.

Hlavním cíle této Fiche je zaměření se na zvýšení celkové výkonnosti a udržitelnosti zemědělského podniku a zahrnuje hmotné i nehmotné investice. Jelikož není ekologické zemědělství podpořeno samostatným opatřením, spadá pod podporu zemědělských podniků. Míra podpory jednotlivých projektů může být navýšena o 10 %, pokud je žadatel mladý začínající zemědělec, také o dalších 10 %, pokud se jedná o oblast oblasti s přírodními nebo jinými zvláštními omezeními podle nařízení vlády č. 43/2018 Sb. o podmínkách poskytování plateb pro horské oblasti a jiné oblasti s přírodními nebo jinými zvláštními omezeními a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění pozdějších předpisů. Ani v jednom případě však toto žadatel nesplňuje. Výše poskytnuté podpory pro výzvu MAS Bojkovska na daný Fiche je min. 50 tis Kč a max. 5 000 tis Kč. Při hodnocení jednotlivých žádostí se postupuje podle preferenčních kritérií daného Fiche, minimální počet bodů pro přijetí žádosti je 20, boduje se v rozmezí 0-8 dle jednotlivých kritérií. Mezi kritérii se nachází i samostatné kritérium pro ekologické zemědělství, pokud je tedy subjekt ekologický zemědělec, získává 2 body. (1. Výzva PRV, ©2021)

Tabulka 11 – Preferenční kritéria hodnocení projektových žádostí

Preferenční kritérium Fiche 2	Kritérium hodnocení	Bodové hodnocení
Tvorba pracovních míst	0 až 0,49 pracovního místa	0
Doba realizace	Podání Žádosti o platbu do 12 měsíců	4
Uznatelné výdaje projektu	V rozmezí 400 tis - 800 tis Kč	4
Uplatnění inovací v projektu žadatele	Modernizace	2
Využití stávajících budov	Využití stávající budovy	2
Velikost podniku/žadatele	0 až 9,9 zaměstnanců	8
Podpora ekologické zemědělství	Ekologické zemědělství	2
Víceodvětvová spolupráce v přípravě/realizaci	Žádná spolupráce	0

Zdroj: vlastní zpracování dle 1. Výzva PRV, ©2021

Na základě získaných bodů dle preferenčních kritérií je splněna minimální hranice počtu bodů (20), projekt tedy může být schválen a následně finančně podpořen. Pokud se do výzvy přihlásí více projektů, bude schvalování probíhat na základě bodového ohodnocení (od

nejvyššího počtu k nejnižšímu) a dále dle finanční náročnosti jednotlivých projektů do vyčerpání dané alokace pro vyhlášenou výzvu.

Tabulka 12 – Financování projektové žádosti

Poskytovatel dotace:	EZFRV, PRV (SZIF), MAS Bojkovska
Fiche:	Fiche 2 – Podpora zemědělských podniků
Vazba Fiche na PRV:	17.1.a – Investice do zemědělských podniků
Celková finanční náročnost projektu:	900 tis Kč
Výše poskytnuté dotace:	50 % investičních výdajů
Způsobilé výdaje:	Nákup stroje v zemědělské prvovýrobě
Indikátor výstupu:	Počet podpořených zemědělských podniků/příjemců

Zdroj: vlastní zpracování

6.4 Riziková analýza projektu

Rizika mají negativní vliv na dosažení cílů projektu a jejich identifikace je potřebná, aby byl žadatel připraven na jejich možný výskyt a mohl učinit potřebné kroky k jejich eliminaci. Vysvětlení jednotlivých škál pravděpodobnosti a dopadu představují následující tabulky:

Tabulka 13 – Identifikace míry pravděpodobnosti

Míra pravděpodobnosti	Vysvětlení
Nízká (1)	Minimální výskyt rizika
Střední (2)	Častý výskyt rizika
Vysoká (3)	Velmi častý výskyt rizika

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 14 – Identifikace míry dopadu

Míra dopadu	Vysvětlení
Nízká (1)	Mírný dopad na projekt
Střední (2)	Střední dopad na projekt
Vysoká (3)	Silný dopad na projekt

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 15 – Riziková analýza projektu

Fáze projektu	Název rizika	Pravděpodobnost	Míra dopadu	Eliminace
Přípravná fáze	Nedostatek financí k realizaci projektu	2	3	Zajištění potřebné částky již před podáním projektové žádosti
	Dodavatel nebude vybrán	1	2	Dostatečný cenový marketing
Realizační fáze	Nedodržení termínu k podání projektové žádosti	1	3	Včasná informovanost o lhůtách
	Projektová žádost nebude schválena	2	3	Předběžné posouzení, zda může být projekt schválen
	Zpoždění dodávky stroje	3	1	Dostatečná informovanost o dostupnosti stroje
Provozní fáze	Úraz zaměstnanců společnosti	1	1	Proškolení obsluhy práce
	Časté reklamace stroje	2	1	Důkladný výběr kvalitního dodavatele

Zdroj: vlastní zpracování

Nejvyšší pravděpodobnost má riziko zpoždění dodávky stroje, jedná se však o riziko s mírným dopadem na projekt. Velmi silný dopad na projekt mají rizika nedostatku finančních prostředků, kdy nebude žadatel schopen zafinancovat spoluúčast, dále nedodržení termínu k podání projektové žádosti či že projektová žádost nebude schválena. Pokud tyto rizika nastanou, projekt nebude možné realizovat. Všechna rizika lze eliminovat, což povede k úspěšnosti projektu a naplnění hlavního cíle projektu.

ZS Pitín, a.s. má v plánu tento návrh projektu využít k další vyhlášené výzvě pro podpoře zemědělských podniků v rámci MAS Bojkovska a uskutečnit nákup lisu na kulaté balíky.

ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce bylo zhodnotit současný stav ekologického zemědělství na území Místní akční skupiny Bojkovska, provést analýzu rozvojových potřeb na základě uskutečněných rozhovorů a hlavní cíl se zaměřoval na vytvoření návrhu projektu rozvoje ekologického zemědělství na řešeném území. Výskyt ekologického zemědělství na území MAS Bojkovska je považován za nadprůměrný, hospodaří zde celkem 53 ekologických subjektů s platným certifikátem pro svoji činnost. Tyto subjekty hospodaří celkově na polovině celkové výměry zemědělské půdy nacházející se na tomto území a v programovém období 2014-2020 byla jejich činnost podpořena v rámci MAS Bojkovska dvaceti schválenými projekty v pěti vyhlášených výzvách PRV. Analýza rozvojových potřeb z primárních dat byla provedena díky rozhovorům se zástupci MAS Bojkovska, CHKO Bílé Karpaty a ekologickými zemědělci. Zástupce MAS Bojkovska v rozhovoru uvádí, že přes 30 % celkové alokace PRV byla vyplacena subjektům ekologického zemědělství, důvodem pro nižší účast na vyhlášených výzvách může být vysoká finanční spoluúčast projektu. Zástupce CHKO Bílé Karpaty považuje ekologické zemědělství za velmi významný faktor na celém území a díky tomuto výskytu dochází k růstu biodiverzity. Pandemie COVID-19 nějakým způsobem dopadla na všechny subjekty, MAS Bojkovska přešla z osobních setkání a seminářů na online komunikaci či na hlasování orgánů metodou per rollam, CHKO Bílé Karpaty zaznamenalo vyšší návštěvnost díky nemožnosti vycestovat do zahraničí a snaží se informovat turisty o méně známých místech pro optimální rozloženost návštěvníků na území. Dotázaní ekologičtí zemědělci v rozhovoru uvedli jejich potřeby do budoucna a současná pandemie je nijak výrazně pozitivně ani negativně neovlivnila. Nevýhodu současného pandemického stavu však spatřují ve zvýšené byrokracii a nákladech za testování zaměstnanců či nákupu ochranných pomůcek. Státní kompenzace využil jeden ze dvou dotázaných ekologických zemědělců, a to prominutí odvodů sociální pojištění.

Na základě zjištění potřeb ekologických zemědělců byl navrhnout projekt rozvoje ekologického zemědělství pro ZS Pitín, a.s. s názvem Nákup lisu na kulaté balíky a finanční alokací 900 tis Kč (spoluúčast projektu 50 %), hlavním cílem projektu je modernizace zemědělského vybavení společnosti a vylepšení zemědělské činnosti. Projekt bude financován v rámci MAS Bojkovska z PRV (EZFRV), jakmile bude vyhlášena nová výzva v přechodném období 2021-2022 a místní akční skupina obdrží část alokace z dalšího programového období. ZS Pitín, a.s. má v plánu tento návrh projektu využít pro zpracování projektové žádosti.

Pandemické „pozastavení“ života opět vyneslo na povrch, jak důležitá je ochrana životního prostředí, kterou zajišťuje právě i ekologické zemědělství. Vývojovou rostoucí tendenci tohoto odvětví je ovšem potřebné i nadále podpořit, a to zvýšením dostupnosti ekologických produktů pro spotřebitele (výskyt regionálních produktů mezi potravinami, omezení dovozu potravin ze zahraničí, upravit cenovou hladinu ekologických produktů) či zvýšit finanční podporu od státu, která v současnosti bude naopak klesat, což není pozitivním jevem pro toto odvětví. V současné situaci si menší ekologičtí zemědělci nemůžou dovolit modernizovat své prostředí či technické vybavení, jelikož finanční spoluúčast je pro ně velmi vysoká. Práce by se mohla i nadále rozvíjet právě v této oblasti, a to například v návrhu dalších dotačních možností pro malé ekologické zemědělce, aby i oni mohli rozvíjet svou činnost a nadále podporovat ochranu životního prostředí.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. Výzva PRV, ©2021. *Bojkovsko* [online]. Bojkovice: MAS Bojkovska [cit. 2021-5-31]. Dostupné z: <http://www.bojkovsko.cz/mas/vyzvy/vyzvy-prv/1-vyzva-prv.html>.

ADAMCHAK, Raoul, ©2021. Organic farming: agriculture. *Britannica* [online]. Chicago: Britannica [cit. 2021-5-31]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/organic-farming#ref340999>.

Analýza rizik, ©2014-2021. *BRAIN TOOLS* [online]. Olomouc: Brain Tools Group [cit. 2021-5-27]. Dostupné z: <https://www.braintools.cz/toolbox/zvladani-rizik/jak-analyzovat-rizika.htm>.

BARTON, Gregory A., 2018. *The Global History of Organic Farming*. 1st ed. New York: Oxford University Press, 256 s. ISBN 978-0-19-964253-3.

Budoucnost ekologického zemědělství, ©2021. *Evropská komise* [online]. Evropská unie: Evropská komise [cit. 2021-5-31]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/organic-farming/future-organics_cs.

Certificate Of Inspection (COI), ©2021. *TRACES – TRAdE Control and Expert System* [online]. Evropská unie: Evropská komise [cit. 2021-5-31]. Dostupné z: https://webgate.ec.europa.eu/cfcas3/tracesnt-webhelp/Content/E_COI/Intro.htm.

Co je rešerše, ©2020. *Ústřední knihovna ČVUT* [online]. Praha: České vysoké učení technické v Praze [cit. 2021-5-27]. Dostupné z: <http://knihovna.cvut.cz/katalogy-a-databaze/reserse/co-je-reserse>.

Common agricultural policy funds, ©2021. *Evropská komise* [online]. Evropská unie: Evropská komise [cit. 2021-5-31]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/financing-cap/cap-funds_cs.

COPUS, Andrew K. a Philomena de LIMA, 2015. *Territorial cohesion in rural Europe: the relational turn in rural development*. 1st ed. Abingdon, Oxon: Routledge, 254 s. ISBN 978-0-415-85950-9.

ČESKÁ TECHNOLOGICKÁ PLATFORMA PRO EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ, 2018. *Ekologické zemědělství ve Zlínském kraji* [online]. 1. vyd. Olomouc: Ministerstvo zemědělství, 2 s. [cit. 2021-5-31]. Dostupné z: http://www.ic-zlin.cz/wcd/pages/atraktivita/brozury/bio_zlinsky-kraj.pdf.

ČESKO, 2000. Zákon č. 242/2000 Sb. o ekologickém zemědělství a o změně zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky* [online]. Částka 73, s. 3499-3512. Dostupné z: https://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=242/2000&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy.

DABBERT, Stephan, Anna Maria HARING a Raffaele ZANOLI, 2004. *Organic Farming: Policies and Prospects*. 1st ed. New York: Zed Books, 192 s. ISBN 978-1842773277.

Data pro Místní akční skupiny (MAS), ©2020. Český statistický úřad [online]. Praha: ČSÚ [cit. 2020-5-31]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/data_pro_mistni_akcni_skupiny_mas.

DLOUHÝ, Josef a Jiří URBAN, 2011. *Ekologické zemědělství bez mýtů* [online]. 1. vyd. Olomouc: Česká technologická platforma pro ekologické zemědělství, 26 s. [cit. 2021-5-27]. ISBN 978-80-87371-13-8. Dostupné z: https://aa.ecn.cz/img_upload/8d8825f1d3b154e160e6e5c97cf9b8b3/myty_ez_final_2.pdf.

Ekologické zemědělství – stručný přehled, ©2021. *Evropská komise* [online]. Evropská unie: Evropská komise [cit. 2021-5-31]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/organic-farming/organics-glance_cs#aimsoforganicfarming.

Ekologické zemědělství, ©2009-2021. *EAGRI* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství [cit. 2021-5-27]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/>.

Ekologické zemědělství, ©2015. *BIOINSTITUT* [online]. Olomouc: Bioinstitut – Institut pro ekologické zemědělství a udržitelný rozvoj krajiny [cit. 2021-5-31]. Dostupné z: <http://bioinstitut.cz/cz/ekologicke-zemedelstvi>.

Ekoznačení výrobků, ©2021. *Veronica – ekologický institut* [online]. Hostětín: ZO ČSOP Veronica [cit. 2021-5-31]. Dostupné z: <https://www.veronica.cz/ekoznaceni-vyrobku>.

EUROPEAN NETWORK FOR RURAL DEVELOPMENT, 2017. *LEADER LAG Survey 2017: Member State: Czech Republic* [online]. 1st ed. European Union: European Commission, 46 s. Dostupné také z: https://enrd.ec.europa.eu/sites/default/files/leader-resources_lag_survey_report_cz.pdf.

Financování společné zemědělské politiky, ©2021. *Fakta a čísla o Evropské unii* [online]. Evropská unie: Evropský parlament [cit. 2021-5-31]. Dostupné z:

<https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/106/financovani-spolecne-zemedelske-politiky>.

FOJTÍKOVÁ, Lenka a Marian LEBIEDZIK, 2008. *Společné politiky EU: historie a současnost se zaměřením na Českou republiku*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 179 s. ISBN 978-80-7179-939-9.

HRNČIAROVÁ, Tatiana et al., 2009. *Atlas krajiny České republiky*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo životního prostředí České republiky, 332 s. ISBN 978-80-85116-59-5.

KANTORKOVÁ, Klára, 2016. *Metodika vzdělávacího programu EKOAGROTURISTIKA* [online]. 2. aktualiz. vyd. Šumperk: PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců, 76 s. [cit. 2021-5-31]. Dostupné z: <https://pro-bio.cz/wp-content/uploads/2016/11/Metodika-vzd%C4%9BI%C3%A1vac%C3%ADho-programu-Ekoagroturistika-final.pdf>.

Kdo jsme, ©2009. *Kontrola ekologického zemědělství* [online]. Chrudim: KEZ o.p.s. [cit. 2021-5-31]. Dostupné z: <https://www.kez.cz/nabidka-sluzeb>.

KONVALINA, Petr, 2012. *Organic Farming and Food Production*. 1st ed. Rijeka: InTech, 200 s. ISBN 978-953-51-0842-9.

LEADER/CLLD, ©2021. *European Network for Rural Development* [online]. European Union: European Commission [cit. 2021-5-31]. Dostupné z: https://enrd.ec.europa.eu/leader-clld_en.

Lisy Massey Ferguson, ©2021. *Gordex* [online]. Prostějov: Gordex spol. s r.o. [cit. 2021-5-31]. Dostupné z: <https://www.gordex.cz/zavesna-technika/massey-ferguson/lisy-mf/240-mf-rb-v>.

LOCKERETZ, William, 2007. *Organic Farming: An International History*. 1st ed. Trowbridge: CABI, 282 s. ISBN 978-0-85199-833-6.

Mapa územní působnosti 21+, ©2021. *Bojkovsko* [online]. Bojkovice: MAS Bojkovska [cit. 2021-5-31]. Dostupné z: <http://www.bojkovsko.cz/sclld-21/mapa-uzemni-pusobnosti-21.html>.

MAS BOJKOVSKA, 2014. *Strategie komunitně vedeného místního rozvoje území MAS Bojkovska, z. s. pro období 2014–2020* [online]. 1. vyd. Bojkovice, 213 s. [cit. 2021-5-31]. Dostupné z: <http://www.bojkovsko.cz/mas/leader/strategie-2014-2020.html>.

MILESTAD, Rebecka a Ika DARNHOFER, 2003. Building Farm Resilience: The Prospects and Challenges of Organic Farming. *Journal of Sustainable Agriculture* [online]. 22(3), s. 81-97 [cit. 2021-5-27]. ISSN 1044-0046. Dostupné z: doi:10.1300/J064v22n03_09.

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR, 2017. *Evropské strukturální a investiční fondy 2014–2020 v kostce*. 3. aktualiz. vyd. Praha: MMR ČR, 52 s. ISBN 978-80-7538-125-5. Dostupné také z: <https://www.dotaceeu.cz/getmedia/52360afb-7485-4bba-9e83-862f62e72c12/ESI-fondy-v-kostce-3-vyd-web.pdf.aspx?ext=.pdf>.

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ, 2015. *Program rozvoje venkova na období 2014-2020* [online]. 1. vyd. Praha: Ministerstvo zemědělství, 728 s. [cit. 2021-5-31]. Dostupné z: https://www.dotaceeu.cz/Dotace/media/SF/FONDY%20EU/2014-2020/Programy/Program_rozvoje_venkova_final.pdf.

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ, 2016. *Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2016-2020* [online]. 1. vyd. Praha: Ministerstvo zemědělství, 96 s. [cit. 2021-5-31]. ISBN 978-80-7434-193-9. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/442986/Akcní_plan_CR_pro_rozvoj_EZ_Czech_Action_Plan_for_Development_of_OF.pdf.

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ, 2016. *Metodické pokyny pro ekologické zemědělství* [online]. 1. vyd. Praha: Ministerstvo zemědělství, 94 s. [cit. 2021-5-31]. ISBN 978-80-7434-327-8. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/533392/Metodicke_pokyny___brozura.pdf.

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ, 2018. *Právní předpisy pro ekologickou produkci* [online]. 1. vyd. Praha: Ministerstvo zemědělství, 158 s. [cit. 2021-5-31]. ISBN 978-80-7434-415-2. Dostupné z: https://www.kez.cz/sites/default/files/dokumenty/2018-Pravni_predpisy_ekologickeho_zemedelstvi.pdf.

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ, 2020. *Ročenka 2019: Ekologické zemědělství v České republice* [online]. 1. vyd. Praha: Ministerstvo zemědělství, 76 s. [cit. 2021-5-31]. ISBN 978-80-7434-597-5. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/674004/Rocenka_ekologickeho_zemedelstvi_2019_web.pdf.

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ, 2021. *Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2021–2027* [online]. 1. vyd. Praha: Ministerstvo zemědělství, 61 s. [cit. 2021-5-31]. Dostupné z:

http://eagri.cz/public/web/file/676897/Akcni_plan_CR_pro_rozvoj_EZ_v_letech_2021_2027.pdf.

MOUDRÝ, Jan, 2007. *Základní principy ekologického zemědělství*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita – Zemědělská fakulta, 40 s. ISBN 978-80-7394-041-6.

NÁRODNÍ SÍŤ MÍSTNÍCH AKČNÍCH SKUPIN ČR, 2021. *Výroční zpráva 2020* [online]. 1. vyd. Hradec nad Moravicí: NS MAS ČR, 36 s. [cit. 2021-5-31]. Dostupné z: <http://nsmas.cz/dokumenty/dokumenty-organizace/vyrocnizpravy/>.

Návrh změny zákona č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství, ©2009-2021. *EAGRI* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství [cit. 2021-5-31]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/aktualni-temata/navrh-novely-zakona-c-242-2000-sb-o.html>.

PRO-BIO LIGA, 2010. *Ekologické zemědělství a biopotraviny: otázky a odpovědi pro ekoporadny*. 1. vyd. Praha: PRO-BIO Liga ochrany spotřebitelů potravin a přátel ekologického zemědělství, 32 s. ISBN 978-80-904223-2-2.

Prosazování pravidel EU pro zemědělsko-potravinový řetězec, ©2021. *EUR-Lex – Access to European Union law* [online]. Evropská unie: EUR-Lex & Legal Information Unit [cit. 2021-5-31]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/cs/LSU/?uri=CELEX%3A32017R0625>.

PROVAZNÍKOVÁ, Romana a Olga SEDLÁČKOVÁ, 2009. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 2. aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada. 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.

REDDY, B. Suresh, 2010. Organic Farming: Status, Issues and Prospects – A Review. *Agricultural Economics Research Review* [online]. 23(2), s. 343-358 [cit. 2021-5-27]. Dostupné z: <https://ageconsearch.umn.edu/record/97015/>.

Registrace do systému ekologického zemědělství, ©2009-2021. *EAGRI* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství [cit. 2021-5-31]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/ekologicke-zemedelstvi/registrace/#povinnost>.

Rozvoj venkova, ©2021. *Evropská komise* [online]. Evropská unie: Evropská komise [cit. 2021-5-31]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/rural-development_cs.

STOLZE, Matthias a Nicolas LAMPKIN, 2009. Policy for organic farming: Rationale and concepts. *Food Policy* [online]. 34(3), s. 237–244 [cit. 2021-5-31]. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0306919209000323>.

Turistický portál, ©2021. *Bojkovsko* [online]. Bojkovice: MAS Bojkovska [cit. 2021-5-31]. Dostupné z: <http://www.bojkovsko.cz/turisticky-portal/>.

URBAN, Jiří a Bořivoj ŠARAPATKA, 2003. *Ekologické zemědělství: učebnice pro školy i praxi* [online]. 1. vyd. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 280 s. [cit. 2021-5-31]. ISBN 80-721-2274-6. Dostupné z: <https://orgprints.org/id/eprint/21924/>.

ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÉ EKONOMIKY A INFORMACÍ, 2020. *Zpráva o trhu s biopotravinami v ČR v roce 2018* [online]. 1. vyd. Praha: ÚZEI, 50 s. [cit. 2021-5-31]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/533360/Zprava_o_trhu_s_biopotravinami_v_CR_2018.pdf.

Venkovská turistika, agroturistika, ekoagroturistika, ©1998-2021. *Asociace soukromého zemědělství ČR* [online]. 1. vyd. Praha: ASZ ČR [cit. 2021-5-31]. Dostupné z: <https://www.asz.cz/cs/aktualne-z-asz/venkovska-turistika-agroturistika-ekoagroturistika.html>.

Vyzkoušejte pasivní dům na vlastní kůži, ©2021. *Veronica – centrum Hostětín* [online]. Hostětín: ZO ČSOP Veronica [cit. 2020-5-31]. Dostupné z: <https://hostetin.veronica.cz/ekopenzion>.

Výzvy OPŽP, ©2021. *Bojkovsko* [online]. Bojkovice: MAS Bojkovska [cit. 2021-5-31]. Dostupné z: <http://www.bojkovsko.cz/mas/vyzvy/vyzvy-opzp.html>.

Výzvy PRV, ©2021. *Bojkovsko* [online]. Bojkovice: MAS Bojkovska [cit. 2021-5-31]. Dostupné z: <http://www.bojkovsko.cz/mas/vyzvy/vyzvy-prv.html>.

WILLER, Helga et al., 2020. *The World of Organic Agriculture: Statistics and Emerging Trends* [online]. 21st ed. Rheinbreitbach: Medienhaus Plump, 337 s. [cit. 2021-5-31]. ISBN 978-3-03736-159-7. Dostupné z: <https://www.fibl.org/fileadmin/documents/shop/5011-organic-world-2020.pdf>.

ZAHRADNÍK, Petr, 2017. *Kohezní politika Evropské unie*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 614 s. ISBN 978-80-7400-527-5.

Zemědělství budoucnosti? Bez chemie a agrokorporací, ©1998-2021. *Asociace soukromého zemědělství ČR* [online]. Praha: ASZ ČR [cit. 2021-5-31]. Dostupné z:

<https://www.asz.cz/cs/zpravy-z-tisku/politika-a-ekonomika/zemedelstvi-budoucnosti-bez-chemie-a-agrokorporaci.html>.

Změny v regulaci ekologického zemědělství, ©2020. *EPRAVO.CZ* [online]. Praha: EPRAVO.CZ, a.s [cit. 2021-5-31]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/zmeny-v-regulaci-ekologickeho-zemedelstvi-111375.html>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CAP	Společná zemědělská politika
CLLD	Komunitně vedený místní rozvoj
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EAO	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo
EFRR	Evropský fond pro regionální rozvoj
EHS	Evropské hospodářské společenství
ES	Evropské společenství
ESIF	Evropské strukturální a investiční fondy
EU	Evropská unie
EUR	Euro (měna)
EZ	Ekologické zemědělství
EZFRV	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EZZF	Evropský zemědělský a záruční fond
CHKO	Chráněná krajinná oblast
IFOAM	Mezinárodní federace hnutí ekologického zemědělství
IROP	Integrovaný regionální operační program
JPO	Jednotka požární ochrany
Kč	Koruna česká
MAS	Místní akční skupina
MASB	Místní akční skupina Bojkovska
MZ	Ministerstvo zemědělství
OBC	Distributor – obchodník
OP	Operační program
OPZ	Operační program Zaměstnanost

OPŽP	Operační program Životní prostředí
PRV	Program rozvoje venkova
REP	Registr ekologických podnikatelů
SCLLD	Strategie komunitně vedeného místního rozvoje
SDH	Sbor dobrovolných hasičů
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SVR	Ekologický sběrač volně rostoucích rostlin
SZIF	Státní zemědělský a intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
VYR	Výrobce biopotravin
VYV	Vývozce do třetích zemí
ZD	Zemědělské družstvo
ZEM	Ekologický zemědělec
ZPD	Zemědělské podílnické družstvo
ŽP	Životní prostředí

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 – Podíl subjektů ekologického zemědělství v makroregionech světa (vlastní zpracování dle Willer et al., 2020, s. 58)	18
Obrázek 2 – Nárůst ploch ekologického zemědělství v Evropě a EU v letech 1985-2015 (vlastní zpracování dle Willer et al., 2020, s. 233)	21
Obrázek 3 - Podíl krajů na celkové výměře EZ v roce 2019 (vlastní zpracování dle Ministerstvo zemědělství, 2020, s. 12)	33
Obrázek 5 - Územní působnost MASB k roku 2021 (vlastní zpracování dle Mapa územní působnosti 21+, ©2021)	41
Obrázek 6 – Výskyt chráněných území přírody na území MAS Bojkovska v roce 2014, (zdroj: MAS Bojkovska, 2014, s. 90)	42
Obrázek 7 – Výskyt sesuvů půdy na území MAS Bojkovska (zdroj: Hrnčiarová, 2009, s. 263)	44
Obrázek 8 – Počet obyvatel v jednotlivých obcích území MAS Bojkovska (vlastní zpracování dle MAS Bojkovska, 2014)	46
Obrázek 11 – Současný lis na kulaté balíky KRONE v ZS Pitín, a.s. (zdroj: vlastní)	62
Obrázek 12 – Příklad nového lisu pro ZS Pitín, a.s. (zdroj: Lisy Massey Ferguson, ©2021)	63

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 – Rozvoj plochy ekologické půdy ve světě dle světových makroregionů.....	18
Tabulka 2 – Vývoj počtu farem a výměry EZ v letech 1990-2019	30
Tabulka 3 – Počty registrovaných ekologických subjektů v ČR v roce 2019	32
Tabulka 4 – Struktura půdního fondu na území MAS Bojkovska v roce 2019.....	43
Tabulka 10 – Struktura zaměstnanosti obyvatel na území MAS Bojkovska v roce 2011 ...	49
Tabulka 11 – Počet ubytovacích a stravovacích zařízení na území MAS Bojkovska v roce 2021	51
Tabulka 12 – Výskyt ekologicky hospodařící subjekty v jednotlivých obcích na území MAS Bojkovska k 14. 5. 2021	53
Tabulka 13 – Přehled vyhlášených výzev MAS Bojkovska s podporou EZ v programovém období 2014-2020	56
Tabulka 14 – Anotace projektu rozvoje ekologického zemědělství	61
Tabulka 15 – Harmonogram jednotlivých činností projektu	64
Tabulka 16 – Preferenční kritéria hodnocení projektových žádostí	65
Tabulka 17 – Financování projektové žádosti	66
Tabulka 18 – Identifikace míry pravděpodobnosti	66
Tabulka 19 – Identifikace míry dopadu	66
Tabulka 20 – Riziková analýza projektu	67

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Seznam ekologických subjektů na území MAS Bojkovska k 14. 5. 2021

Příloha P II: Seznam otázek k rozhovoru se zástupcem MAS Bojkovska

Příloha P III: Seznam otázek k rozhovoru se zástupcem CHKO Bílé Karpaty

Příloha P IV: Seznam otázek k rozhovoru s ekologickým zemědělcem

**PŘÍLOHA P I: SEZNAM EKOLOGICKÝCH SUBJEKTŮ NA ÚZEMÍ
MAS BOJKOSDKA K 14. 5. 2021**

Ekologický subjekt	Obec	Typ subjektu (certifikát)	Výměra půdy (v ha)	Datum registrace
ZD Bzová – Krhov	Bojkovice	ZEM	539,72	1.1. 2006
Agrofiniš, spol. s.r.o.	Bojkovice	ZEM	467,42	1.1. 2006
Humpola Petr	Bojkovice	ZEM	84,16	1.4. 2015
Koubková Lada	Bojkovice	ZEM	41,84	13.3. 2015
Agrofarma Krhov s.r.o.	Bojkovice	ZEM	35,94	5.6. 2020
Agramm, spol. s.r.o.	Bojkovice	ZEM	30,96	5.5. 2015
Němcová Hana	Bojkovice	ZEM	8,21	5.5. 2008
Pešek Radim	Bojkovice	ZEM	8,04	1.1. 2006
Baránek Libor	Bojkovice	VYR, OBC	0	24.9. 2018
Durďáková Jitka	Hostětín	ZEM	12,60	26.3. 2015
Mgr. Machů Radim	Hostětín	ZEM	5,67	29.2. 2008
Staroba František	Hostětín	ZEM	3,43	1.1. 2006
Moštárna Hostětín s.r.o.	Hostětín	ZEM, VYR, OBC, VYV	1,41	1.1. 2001
Matějík Tomáš	Komňa	ZEM	64,35	1.1. 2006
Ryšavý David	Komňa	ZEM, VYR	8,92	4.2. 2009
Martiš Tomáš	Lopeník	ZEM	60,93	21.8. 2007
Miškářová Marie	Lopeník	ZEM	17,10	19.1. 2010
Piro Zbyněk	Lopeník	ZEM	7,54	7.5. 2007
Kalous Tomáš	Lopeník	ZEM, VYR	5,81	1.3. 2016
ZPD Nezdenice, družstvo	Nezdenice	ZEM	921,02	1.1. 2006
ZS Pitín, a.s.	Pitín	ZEM, SVR – nepl.	492,81	1.1. 2006
Rutová Veronika	Pitín	ZEM	17,58	12.5. 2009
Matyáš Vlastimil	Pitín	ZEM – nepl.	10,83	1.4. 2019
Běluša Leoš	Pitín	ZEM	8,63	1.1. 2006

Ing. Ševčík Zdeněk	Pitín	ZEM	4,12	1.1. 2006
Jankovičová Ludmila	Pitín	ZEM	3,5	10.5. 2011
Obec Pitín	Pitín	ZEM	1,02	24.4.2007
Moudříková Jaroslava	Rokytnice	ZEM	75,07	3.5. 2007
Polách Ladislav	Rokytnice	ZEM	75,03	30.4. 2009
Kamenný vrch s.r.o.	Rokytnice	ZEM	62,15	13.5. 2010
Tabarus Josef	Rokytnice	ZEM	31,94	30.4. 2009
Moudřík Jaroslav	Rokytnice	ZEM	20,51	5.5. 2017
Polách Miroslav	Rokytnice	ZEM	18,31	3.5. 2018
Bykaro s.r.o.	Rokytnice	VYR	0	21.8. 2018
ZD Rudice – Přečkovice	Rudice	ZEM	573,50	1.1. 2006
CS FARMA SH a.s.	Starý Hrozenkov	ZEM	509,32	1.1. 2006
Sedlačík Ladislav	Starý Hrozenkov	ZEM	38,44	1.1. 2006
Sedlačík Ladislav	Starý Hrozenkov	ZEM	11,91	9.5. 2008
Miko Jan	Starý Hrozenkov	ZEM	3,46	21.11. 2007
Zapletalová Jarmila	Starý Hrozenkov	ZEM	1,84	29.6. 2012
Bc. Peléšek David	Šanov	ZEM	37,70	11.2. 2010
Mgr. Novák Jaroslav	Šumice	ZEM	8,76	16.4. 2008
Michalčík Pavel	Vápenice	ZEM	27,86	1.1. 2006
Maňák Libor	Vápenice	ZEM	27,43	1.1. 2006
Gabrhel Lukáš	Vápenice	ZEM	15,09	11.5. 2015
CS Moravia s.r.o.	Vyškovec	ZEM	33,25	13.4. 2018
Ing. Karlík Lubomír	Vyškovec	ZEM, VYR	14,17	10.8. 2012
Jiříček Ondřej	Vyškovec	ZEM	5,00	20.3. 2008
<i>Mgr. Němec Jiří</i>	<i>Záhorovice</i>	<i>ZEM – ukončená činnost</i>	<i>0</i>	<i>2007-2017</i>
Lebánek Vojtěch	Žitková	ZEM	188,46	1.1. 2006
Janovský Jakub	Žitková	ZEM	39,99	22.4. 2016
Doležal Otmar	Žitková	ZEM, VYR, OBC – nepl.	36,10	9.4. 2018
Vidlaci s.r.o.	Žitková	ZEM, SVR – nepl.	18,51	28.4. 2009

Prachař David	Žitková	ZEM	7,75	2.5. 2017
Šusteková Šárka	Žitková	ZEM, VYR, OBC	0	28.3. 2017

Zdroj: vlastní zpracování dle Registr ekologických podnikatelů, ©2009-2021

PŘÍLOHA P II: SEZNAM OTÁZEK K ROZHOVORU SE ZÁSTUPCEM MAS BOJKOVSKA

- 1) Jak významné je podle Vás ekologické zemědělství v MAS Bojkovska?
- 2) Je výskyt ekologických zemědělců na území MAS Bojkovska nadprůměrný v porovnání se sousedními MAS?
- 3) Jaká část z celkové podpory všech žádostí putovala na ekologicky hospodařící subjekty?
- 4) Bude se nová strategie rozvoje MAS Bojkovska zaměřovat i na podporu ekologického zemědělství?
- 5) Jak pandemie COVID-19 ovlivnila celkově fungování MAS a fungování jejích subjektů?

PŘÍLOHA P III: SEZNAM OTÁZEK K ROZHOVORU SE ZÁSTUPCEM CHKO BÍLÉ KARPATY

- 1) Jak hodnotíte ekologické zemědělství ve vztahu k ochraně přírody?
- 2) Je dle Vás výskyt ekologického zemědělství na území CHKO Bílé Karpaty významný?
- 3) Jaké pozitiva či negativa přináší ekologické zemědělství na území CHKO?
- 4) Jsou nějaké speciální podmínky pro ekologické zemědělce, pokud hospodaří na území CHKO?
- 5) Ovlivnila nějak pandemie COVID-19 území CHKO Bílé Karpaty např. z hlediska turistiky a snahy o jeho ochranu? Je něco, co by bylo užitečné změnit do budoucna právě na základě zjištěných poznatků z pandemické doby?

PŘÍLOHA P IV: SEZNAM OTÁZEK K ROZHOVORU S EKOLOGICKÝM ZEMĚDĚLCEM

- 1) Využil jste v minulosti žádosti o podporu na svoji ekologickou činnost v rámci MAS Bojkovska?
- 2) Pokud ano, na co tato či tyto žádosti byly určeny a finančně podpořeny? Pokud ano, ale žádost nebyla podpořena, prosím také o sdělení, na co směřovala.
- 3) Co byste chtěl zlepšit či na co byste rád získal podporu pro rozvoj své činnosti v rámci MAS Bojkovska v budoucnu?
- 4) Jakou změnu ve vaší činnosti zaznamenala pandemie COVID-19? Pozitivní či negativní? A v čem?
- 5) Využil jste nějaké kompenzace za pandemii, kterou nabízel stát? Pokud ano, jaké?
- 6) Pokud Vás pandemie ovlivnila negativně, jakou cestou byste se po jejím odeznění chtěl ubírat či jaké změny ve Vaší činnosti byste rád zavedl?
- 7) Pokud Vás pandemie ovlivnila pozitivně, plánujete rozšíření Vaší činnosti či nějaké výrazné změny?